

**Kyrkomötet
Samhälls- och kulturutskottets betänkande 2025:1**

Avbryt samarbetet med Expo

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2025:124. Motionen föreslår att kyrkomötet uttalar som sin mening att Svenska kyrkan på samtliga nivåer ska avbryta samarbetet med stiftelsen Expo. Utskottet konstaterar att det för närvarande inte finns något samarbetsavtal mellan stiftelsen Expo och den nationella nivån. Vidare understryker utskottet att det står varje stift och församling fritt att själva bestämma vilka de vill samverka med. Utskottet föreslår därför att kyrkomötet avslår motionen.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2025:124.

Motionens förslag

Motion 2025:124 av Lennart Matikainen, Avbryt samarbetet med Expo

Kyrkomötet beslutar att uttala som sin mening att Svenska kyrkans olika enheter bör avbryta sitt samarbete med organisationen Expo.

Bakgrund

Stiftelsen Expo

Stiftelsen Expo är en svensk, partipolitiskt och religiöst obunden kunskaps- och utbildningsaktör som grundades 1995. Expo arbetar, enligt sin webbsida, med granskning, opinionsbildning, kunskapshöjning och research för att öka människors förmåga att känna igen och bemöta rasistiska idéer, myter och konspirationsidéer. Detta för att minska rasistiska organisationers inflytande i samhället. De definierar i sitt arbete begreppet ytterhögern (på engelska far right) som ett samlingsbegrepp för politiska rörelser, partier och aktörer som befinner sig utanför den traditionella högern och som präglas av antidemokratiska, auktoritära, rasistiska, nationalistiska eller öppet högerextrema idéer. Med detta ansluter de sig till internationell forskning där far right ses som ett paraplybegrepp för högerradikala och högerextrema aktörer som eftersträvar en homogenisering av nationen. Det innebär att begreppet kan innefatta många olika aktörer och grupper med skilda ideologiska utgångspunkter, men med vissa gemensamma nämnare.

Stiftelsen Expo har under åren fått uppmärksamhet i samhällsdebatten kring frågor om demokrati, mänskliga rättigheter och det öppna samhället, och dess analyser är ofta en källa för media och beslutsfattare. Stiftelsen Expo fick Advokatsamfundets journalistpris 2025.

Social hållbarhet – fokus tillit och demokrati

På initiativ av stiftelsen beslutade kyrkostyrelsen att genomföra det stiftsövergripande programmet *Social hållbarhet – fokus Tillit och demokrati* under åren 2018–2024. Syftet var att bidra till ett mer hållbart, inkluderande och demokratiskt samhälle i linje med de sociala målen i Agenda 2030. Programmet samlade kunskap, erfarenhetsutbyten och metodutveckling för att stärka arbetet mot rasism och polarisering i samhället. Samarbeten med olika organisationer med expertkunskap inom området var en bärande del i programmets arbete. Där ingick Stiftelsen Expo, Forum för levande historia, Segerstedtinstitutet vid Göteborgs universitet, Teologiska institutionen vid Uppsala universitet och föreningen #jagärhär. Samverkan har också skett med Myndigheten för psykologiskt försvar, Sveriges kristna råd och Center mot våldsbejakande extremism.

Vid programmets avslut 2024 har Svenska kyrkan valt att integrera lärdomar, erfarenheter och metoder från *Tillit och demokrati* i sin ordinarie verksamhet. Arbetet för social hållbarhet, jämlikhet och demokratiska värden fortsätter att genomsyra kyrkans verksamhet nationellt, regionalt och lokalt – i samarbete med samhällets övriga aktörer. För närvarande finns inget samarbetsavtal med Expo för den nationella nivån, utan det står varje stift eller församling fritt att själva bestämma om de vill samverka med dem.

Medlemsutveckling

Svenska kyrkan har efter pandemin ett tydligt mönster med minskande utträdestal och ökade inträdestal. 2025 visar på en fortsatt ökning av inträden och minskning av utträden. Svenska kyrkan bedriver ett löpande forskningsarbete om skälen till att människor väljer att lämna eller inträda i Svenska kyrkan. De främsta skälen till utträde handlar om brist på tro, relevans och ekonomi. Cirka fem procent av de som någon gång gått ur kyrkan efter år 2000 anger att de blivit besviken på någon av kyrkans företrädare eller kyrkans ställningstaganden. Vilka frågor som har varit aktuella har varierat över tid. De har tidigare handlat om att kyrkan var en del av staten, frågan om prästvigda kvinnor och samkönade äktenskap. I dag finns ingen enskild dominerande fråga som motiv till utträde kopplat till att man blivit besviken eller arg.

Tidigare behandling i kyrkomötet

Frågan om Svenska kyrkans samarbete med Stiftelsen Expo har behandlats av kyrkomötet 2011. I motion 2011:74 Samarbete Expo föreslogs att Svenska kyrkan skulle avbryta sitt samarbete med stiftelsen. I sitt betänkande 2011:16 framhöll kyrkolivsutskottet att det inte fanns något kontinuerligt samarbete att bryta och att frågan om val av samarbetspartners sker utifrån de behov och förutsättningar som finns. Kyrkomötet beslutade i enlighet med kyrkolivsutskottets förslag att avslå motionen.

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2025:124.

Utskottet konstaterar att det inte finns något avtal på den nationella nivån med stiftelsen Expo att avbryta, samt att stift och församlingar själva har rätt att bestämma över de samarbeten som de vill ingå. Utskottet lyfter vidare det viktiga arbete som Expo bedriver och det stöd som ges för att kunna identifiera antidemokratiska, auktoritära, rasistiska, nationalistiska eller öppet högerextrema idéer.

Utskottet föreslår därför att kyrkomötet avslår motionen.

Uppsala den 1 oktober 2025

På samhälls- och kulturutskottets vägnar

Sofia Rosenquist, ordförande

Magdalena Widmark, sekreterare

Beslutande: Sofia Rosenquist, ordförande, Anton Härder, Lina Dahm, Roger Sjöberg, Katarina Hofling, Boel Johansson, Lena Arman, Stig Axelsson, Birgit Kullingsjö, Kerstin Eskhult, Sven Ingvar Holmgren, Peter Laufer, Margareta Carlsson, Tomas Rosenlundh och Elisabeth Sandlund.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Övriga närvarande vid beslutstillfället: Olle Rydell, Mattias Benke, Bodil Wennerström, Claes Gunnar Bidebo, Barbro Wiskari, Joakim Persson, Karin Stierna, Rodney Engström, Jenny Delén, Per Carlberg, Lina Ahl, Paavo Ruokojärvi och Marja Sandin-Wester.

Biskop Fredrik Modéus har deltagit i utskottets överläggningar.

**Kyrkomötet
Samhälls- och kulturutskottets betänkande 2025:2**

Inga politiska ställningstaganden

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2025:93 Inga politiska ställningstaganden. Motionären anser att kyrkan ska hålla sig så långt bort från politiska ställningstaganden som möjligt. Utskottet anser att det ska vara tvärtom. Evangeliet och den kristna tron får oundvikligen politiska konsekvenser. Kyrkan har en röst – och kyrkan ska lägga sig i.

Utskottet föreslår därför kyrkomötet att avslå motionen.

Till betänkandet finns en reservation.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2025:93.

Motionens förslag

Motion 2025:93 av Anders Skogberg m.fl., Inga politiska ställningstaganden

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att hålla sig så långt bort från politiska ställningstaganden som möjligt.

Yttrande från läronämnden

Läronämnden har yttrat sig över motion 2025:93 i Ln 2025:10y, *bilaga*.

Bakgrund

Enligt 10 kap. 3 § kyrkoordningen är det kyrkostyrelsen som företräder trossamfundet Svenska kyrkan. Följande citat är hämtat ur inledningstexten till avdelning fyra i kyrkoordningen:

Svenska kyrkan på nationell nivå tar ansvar för kyrkans gemensamma angelägenheter i fråga om inomkyrklig normgivning, överprövning av beslut, gemensam information, utbildning, samråd samt ekumeniska relationer, internationell diakoni och mission. Till uppgiften hör också att vara kyrkans röst utåt såväl i det svenska samhället som internationellt.

Att vara kyrkans röst utåt i samhället innebär till exempel att Svenska kyrkan följer samhällsprocesser och för dialog med politiker, myndigheter och beslutsfattare för att bidra med perspektiv och förslag på lösningar inom de områden där kyrkan är verksam. Kyrkostyrelsen yttrar sig till exempel när regeringen skickar remisser till myndigheter, organisationer och andra intressenter innan de tar beslut i en fråga. Regeringen vill då veta vad de som berörs tycker och vilket stöd förslaget har.

Kyrkomötet 2024 – om kyrkan i det offentliga rummet

Temat för kyrkomötet 2024 var Kyrkan i det offentliga rummet. Svenska kyrkans uppgift beskrivs i kyrkostyrelsens skrivelse till kyrkomötet:

Kyrkan behöver försvara människors värde och rätt och genom all verksamhet verka för skapelsens helande. Detta kräver både att påtala orättvisor och brist. Men också att vittna om upprättelse och befrielse, för människor och för jorden. Kyrkan behöver alltså både förkunna lag och förkunna evangelium. Därför kan kyrkans, såsom alla döptas gemenskap, uppdrag förstås som en kallelse att tillsammans med alla människor av god vilja skapa en samhällsgemenskap och ett offentligt rum som präglas av rättvisa och inkludering. (KsSkr 2024:6 Tematiskt kyrkomöte 2024 – Kyrkan i det offentliga rummet, sid 15)

Kyrkomötet enades om ett uttalande i sex punkter. Den sjätte punkten lyder:

Svenska kyrkans deltagande i det offentliga rummet ska präglas av mod och klarsynthet, tålamod och uthållighet, samt solidaritet och egenmakt.

Det ska bland annat innefatta:

- a) analys av samhällsutmaningar utifrån ett delaktighetsperspektiv
- b) främjande av tillitsfulla relationer
- c) utmanande av orättvisor
- d) upptäckande av hoppets tecken
- e) förbättrade livsvillkor för och tillsammans med människor i utsatthet

(Kyrkomötets skrivelse 2024:11 Tematiskt kyrkomöte 2024 – Kyrkan i det offentliga rummet)

Några exempel på hur detta deltagande i det offentliga rummet tar sig i uttryck i ord och handling är att

- ♦ kyrkostyrelsen för dialog med politiker, myndigheter och beslutsfattare för att bidra med perspektiv och förslag på lösningar inom de områden där kyrkan är verksam
- ♦ alla arbetsplatser i organisationen erbjuder hbtq-certifiering enligt modellen Regnbågsnyckeln
- ♦ församlingarna har verksamheter som stöd och gemenskap för migranter.

Tidigare beslut i kyrkomötet

Frågan om politiska ställningstaganden har varit uppe i tidigare kyrkomöten. I betänkande SK 2021:10 behandlades motion 2021:76 Uttalanden i samhällsfrågor. I den föreslog motionärerna kyrkomötet att besluta att uppdra till kyrkostyrelsen att utarbeta en policy för uttalanden i samhällsfrågor och politiska frågor som inte direkt berör Svenska kyrkan.

Samhälls- och kulturutskottet menade att kyrkan är en profetisk röst och att engagemangen måste springa ur evangeliet. Kyrkan ska visa solidaritet med utsatta människor och delta i det offentliga samtalet. Utskottet föreslog att kyrkomötet skulle avslå motion 2021:76.

Läronämnden yttrade sig över motionen och framhöll att

det inte på ett entydigt sätt går att avgöra vilka samhällsfrågor som direkt berör Svenska kyrkan och vilka som inte gör det. Bedömningen av vilka frågor som berörs av evangelium och hur dessa frågor bör behandlas måste därför vara föremål för tolkning i varje tid.

(2021:10y Uttalanden i samhällsfrågor)

Vidare hänvisade läronämnden till sitt tidigare uttalande från 2004, då nämnden bland annat konstaterade att kyrkans tro, bekännelse och lära alltid får politiska konsekvenser. (Ln 2010:8y Kyrka och politik)

Kyrkomötet avtog motionen.

I betänkande EU 2010:4 behandlades motion 2010:76 Kyrkan och politiken, där motionären föreslog kyrkomötet att besluta att uppdra till kyrkostyrelsen att inte bedriva politik, med hänvisning till Israelfrågan, där motionären ansåg att Svenska kyrkan tog ställning.

Ekumenikutskottet menade dock att när Svenska kyrkan hävdar grundläggande värderingar som grundas i kristen tro måste det ibland få politiska konsekvenser. Även i denna motion citerade Läronämnden sitt yttrande Ln 2010:8y. Kyrkomötet avtog motionen.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2025:93.

Svenska kyrkan kan inte hålla sig neutral, som motion 2025:93 föreslår. Utskottet anser tvärtom att evangeliet och den kristna tron oundvikligen får politiska konsekvenser för Svenska kyrkan. Det betyder inte att kyrkan är partipolitisk.

Utskottet påminner om 2024 års tematiska kyrkomöte, då vikten av att kyrkan tar plats i det offentliga rummet lyftes fram. Kyrkan har en röst – och kyrkan ska lägga sig i. En kyrka som befinner sig mitt i byn tar plats med frågor som hör till kärnan i kristen tro, till exempel frågor om fred och utsatthet.

Utskottet vill också lyfta fram läronämndens yttrande, 2025:10y, som bland annat säger att Svenska kyrkan har ansvar för samhällsfrågor i sitt uppdrag. Kyrkans tro, bekännelse och lära får alltid politiska konsekvenser.

Utifrån detta föreslår utskottet att kyrkomötet avslår motion 2025:93.

Uppsala den 2 oktober 2025

På samhälls- och kulturutskottets vägnar

Sofia Rosenquist, ordförande

Anna Yngvesson, sekreterare

Beslutande: Sofia Rosenquist, ordförande, Anton Härder, Lina Dahm, Roger Sjöberg, Katarina Hofling, Boel Johansson, Lena Arman, Stig Axelsson, Birgit Kullingsjö, Kerstin Eskhult, Sven Ingvar Holmgren, Peter Laufer, Margareta Carlsson, Tomas Rosenlundh och Elisabeth Sandlund.

SK 2025:2

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Olle Rydell, Bodil Wennerström, Claes Gunnar Bidebo, Barbro Wiskari, Joakim Persson, Karin Stierna, Rodney Engström, Jenny Delén, Per Carlberg, Lina Ahl och Paavo Ruokojärvi.
Biskop Fredrik Modéus har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Jag reserverar mig mot utskottets beslut.

Peter Laufer

Kyrkomötet
Läronämndens yttrande 2025:10y

Kyrkans samhällsansvar

Läronämndens yttrande över motion 2025:93

Läronämnden vill angående kyrkostyrelsens uppdrag – exempelvis att vara remissinstans – påminna om sitt yttrande Ln 2021:10y:

att Svenska kyrkan på nationell nivå har i uppgift ”att vara kyrkans röst utåt såväl i det svenska samhället som internationellt” (Inledning till kyrkoordningens fjärde avdelning).

Läronämnden vill framhålla att det inte på ett entydigt sätt går att avgöra vilka samhällsfrågor som direkt berör Svenska kyrkan och vilka som inte gör det. Bedömningen av vilka frågor som berörs av evangelium och hur dessa frågor bör behandlas måste därför vara föremål för tolkning i varje tid.

Läronämnden hänvisar även till sitt yttrande Ln 2010:8y:

Svenska kyrkan har i sitt uppdrag ansvar för samhällsfrågor. Kyrkans tro, bekännelse och lära får alltid politiska konsekvenser, vilket dock aldrig bör innebära att kyrkan förskriver sig till ett politiskt parti.

Uppsala den 28 augusti 2025

På läronämndens vägnar

Martin Modéus, ordförande

Jenny Ehnberg, sekreterare

Närvarande: Ärkebiskop Martin Modéus, ordförande, biskop Karin Johannesson, biskop Marika Markovits, biskop Ulrica Fritzson, biskop Johan Dalman, biskop Mikael Mogren, biskop Fredrik Modéus, biskop Johan Tyrberg, biskop Susanne Rappmann, biskop Teresia Boström, biskop Åsa Nyström, biskop Erik Eckerdal, biskop Andreas Holmberg, Teresa Callewaert, Eva-Lotta Grantén, Håkan Möller, Jesper Svartvik, Mikael Winninge och Johannes Zeiler.

**Kyrkomötet
Samhälls- och kulturutskottets betänkande 2025:3**

**Närvaro och andlig vård på SiS-institutioner och
ungdomsfängelser**

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motionerna 2025:81 och 2025:92 som handlar om närvaro och andlig vård på SiS-institutioner och ungdomsfängelser.

Vad gäller motion 2025:81 instämmer utskottet i att Svenska kyrkan bör uttala sig med anledning av regeringens utredning om frihetsberövande påföljder för unga. Utskottet håller också med om vikten av att utveckla institutionssjälavården till att omfatta även barn. Mot bakgrund av kyrkans roll som trygg vuxenkontakt och andlig vägledare, särskilt för utsatta unga, är det avgörande att Svenska kyrkan är närvarande och tydlig i dessa frågor. Därför föreslår utskottet kyrkomötet att bifalla motion 2025:81.

Utskottet konstaterar att motion 2025:92, som föreslår att kyrkostyrelsen ska ta fram riktlinjer och initiera utbildning för präster och diakoner på SiS-institutioner, behandlar ett område där arbete redan är påbörjat. Därför föreslår utskottet kyrkomötet besluta att avslå motion 2025:92, med hänvisning till det pågående arbetet.

Till betänkandet finns en reservation och en särskild mening.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. bifalla motion 2025:81 punkt 1,
2. bifalla motion 2025:81 punkt 2,
3. avslå motion 2025:92.

Motionernas förslag

**Motion 2025:81 av Mona Olsson och Lisa Wallenstein,
Svenska kyrkans närvaro på barn- och ungdomsfängelser**

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att

1. uttala sig med anledning av regeringens utredning ”om frihetsberövande påföljder för unga”,
2. utveckla institutionssjälavården till att omfatta även barn.

Motion 2025:92 av Ann-Charlotte Miller m.fl., Utbildning för andlig vård på Statens Institutionsstyrelses institutioner

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram riktlinjer till och initiera en utbildning för präster och diakoner som ska arbeta på Statens Institutionsstyrelses institutioner.

Bakgrund

Statens institutionsstyrelsernas ungdomshem ger tvångsvård åt unga

SiS-hem är särskilda ungdomshem som drivs av Statens institutionsstyrelse, SiS. De tvångsvårdar ungdomar med allvarliga psykosociala problem, såsom kriminalitet, missbruk eller psykisk ohälsa.

SiS-hem är låsta institutioner, vilket innebär att ungdomarna inte får lämna hemmet utan tillstånd. Vården sker med stöd av Lagen om vård av unga, LVU, eller, i vissa fall, av Lagen om vård av missbrukare, LVM.

Inom ungdomsvården erbjuds vård och behandling till barn och ungdomar upp till och med 21 års ålder. Myndigheten har 21 särskilda ungdomshem med 709 platser och elva LVM-hem med 353 platser för vård av vuxna missbrukare.

Institutionerna tar också emot ungdomar och vuxna för frivillig vård enligt socialtjänstlag (2001:453), SoL, samt ungdomar som har dömts till sluten ungdomsvård enligt lag (1998:603) om verkställighet av sluten ungdomsvård, LSU.

Svenska kyrkans samarbete med SiS-hem

I några av Svenska kyrkans församlingar finns en pågående verksamhet inom SiS-hem, där man erbjuder:

- ♦ Självvård och samtalsstöd till ungdomar.
- ♦ Andlig vägledning och möjlighet till religiösa ceremonier.
- ♦ Närvaro av diakoner och präster, som ibland fungerar som en trygg vuxenkontakt.

I dagsläget finns ingen nationell samordning gällande Svenska kyrkans verksamhet på eller i förhållande till SiS-hem. Som del av ett kyrkomötesuppdrag från 2023 ska en kartläggning av Svenska kyrkans verksamhet i relation till SiS-hemmen genomföras. I de inledande samtalen med Svenska kyrkans personal som arbetar med verksamhet på SiS-hem framgår bland annat att arbetet ser olika ut över landet och att förutsättningarna för samverkan varierar.

Som en följd av kartläggningen görs sedan en analys av hur stödet till stift och församlingar skulle kunna se ut inom området. Samtal förs också regelbundet inom ramen för samverkan i Sveriges kristna råd om andlig vård i kriminalvården.

Vid ett eventuellt remissförfarande angående unga inom kriminalvården handläggs detta inom befintliga rutiner för remissarbete.

Inom ramen för kyrkomötesuppdraget kommer, utöver en kartläggning och analys av befintlig verksamhet, även särskilda krav på kompetens hos medarbetare som verkar på SiS-hemmen ses över.

Kyrkomötesuppdraget ska ta hänsyn till regeringens uppdrag *En reform av den statliga barn- och ungdomsvården för en trygg och kvalitativ vård* (Dir. 2024:13) i den mån utredningens slutsatser påverkar förutsättningarna för Svenska kyrkans verksamheter vid SiS-hem.

Kyrkomötesuppdraget ska även bevaka Kriminalvårdens regeringsuppdrag att förbereda inrättandet av särskilda enheter för unga i åldern 15–17 år (Ju 2023/02157), samt ta ställning till det slutgiltiga resultatet och därvid framföra Svenska kyrkans ståndpunkter inom befintliga rutiner för remissarbete.

Återrapportering till kyrkomötet planeras att ske tidigast hösten 2026.

Kritik mot SiS-hemmen

De barn och unga som vistas på de särskilda hemmen tillhör de mest utsatta barnen i samhället. Sverige har ett flertal gånger kritiserats av FN:s kommitté för barnets rättigheter, barnrättskommittén, för förekomst av våld och sexuella övergrepp på institutioner och för hur barn tas om hand på de särskilda ungdomshemmen.

SiS har även tagit emot kritik från bland annat Riksdagens ombudsmän, JO, och Inspektionen för vård och omsorg, IVO. Bland annat i IVO årsrapport från 2021 där kritik riktades både mot socialtjänsten och landets HVB, stödboenden och SiS-hem. Vidare har ett flertal barnrättsorganisationer framfört stark kritik mot SiS. Bland annat med anledning av Barnrättsbyråns rapport 2021 ”... och jag kunde inte andas” – en granskning av våld mot barn på de statliga ungdomshemmen¹, skrev Bris på DN Debatt tillsammans med en rad andra barnrättsorganisationer och experter. Bris, Rädda barnen, Unicef med flera har bland annat betonat att de barn och unga som vistas på de särskilda hemmen ofta har tidigare erfarenheter av övergrepp, våld och svek från vuxenvärlden, samt att de hålls inlåsta, ofta utan vårdnadshavare som kan företräda dem. Barnrättsorganisationerna har således gemensamt efterfrågat att regeringen genomför en total reform av den statliga tvångsvården för barn.

Svenska kyrkans arbete med att följa utvecklingen av unga i kriminalvården

I oktober 2023 uppdrog regeringen åt Kriminalvården (Dir. Ju 2023/02157) att förbereda inrättandet av särskilda enheter för barn och unga i åldern 15–17 år, (ungdomsfängelser) med förbehåll för riksdagens ställningstagande, vilka ska vara redo att tas i drift senast den 1 juli 2026. Uppdraget ska slutredovisas till Regeringskansliet (Justitiedepartementet) senast den 1 april 2026.

Den 1 februari 2024 uppdrog regeringen åt en särskild utredare (Dir. 2024:13) att se över den statliga barn- och ungdomsvårdens uppdrag och organisation. Syftet är att stärka den statliga barn- och ungdomsvårdens vårdande uppdrag och del i vårdkedjan för att säkerställa att barn och unga ges en trygg och kvalitativ vård, skola och behandling. Översynen är ett led i en reformering av den statliga barn- och ungdomsvården. Särskild utredare är chefsåklagare Lise Tamm. Svenska kyrkan har inte varit remissinstans eller lämnat spontant yttrande över utredningen *En översyn av regleringen om frihetsberövade påföljder för unga* (SOU 2023:44). Detsamma gäller för *Straffbarhetsåldern* (SOU 2025:11), den andra utredningen som motionärerna hänvisar till.

Sveriges kristna råd, SKR, har genom generalsekreterare Sofia Camnerin uttalat sig om dessa förslag. I samband med årsmötet i Karlstad den 22 maj 2025 gjordes ett uttalande om barnets rättigheter och de pågående lagförslag som rör barn i kriminalitet. SKR är, enligt sin webbsida, kyrkorna tillsammans i tro och handling, och genom sitt medlemskap står Svenska kyrkan bakom detta uttalande.

¹ <https://barnrattsbyran.se/app/uploads/2021/10/SiS-rapport-uppslag-1.pdf>

Förutom genom remissvar verkar Svenska kyrkan för barnets bästa och barnets rättigheter genom löpande dialog med politiker, myndigheter och beslutsfattare, samt genom opinionsbildning. Svenska kyrkan har genom Nätverket för barnkonventionen, där Svenska kyrkan är medlem, vid Barnrättsdelegationens möte den 6 december 2024 fört dialog med socialtjänstminister Camilla Waltersson Grönwall m.fl. om bland annat de då pågående utredningarna *Utredningen om utökade möjligheter att använda tvångsmedel mot barn och unga* (Ju 2023:12) och *Utredningen om skärpta regler för unga lagöverträdare* (Ju 2023:13) (vars slutbetänkande är SOU 2025:11).

Svenska kyrkan deltog även i ett möte med SiS generaldirektör den 14 februari 2025 och uttryckte där sin oro och syn på frågan.

Tidigare behandling i kyrkomötet

En motion till kyrkomötet 2023 föreslog att kyrkostyrelsen skulle inventera och utöka insatserna på SiS-hem. Med anledning av motionen föreslog Samhälls- och kulturutskottet i sitt betänkande SK 2023:1 att kyrkomötet skulle uppdra till kyrkostyrelsen att följa frågan utifrån nuläget och skyndsamt planera framåt för att nå fram till en uthållig lösning som omfattar alla viktiga aspekter, och därmed också följa och ta ställning till regeringens förslag om särskilda enheter för unga inom kriminalvården. Kyrkomötet beslutade i enlighet med förslaget i betänkandet och kyrkostyrelsen ska, enligt sin skrivelse om behandling av kyrkomötesärenden, slutrapportera uppdraget tidigast 2026.

Utskottets överväganden

I behandlingen av motionerna 2025:81 och 2025:92 har utskottet gjort en samlad bedömning utifrån Svenska kyrkans ansvar, pågående arbete och behovet av tydlig närvaro i viktiga samhällsfrågor.

Motion 2025:81 Svenska kyrkans närvaro på barn- och ungdomsfängelser

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2025:81.

Motion 2025:81, som handlar om Svenska kyrkans närvaro på barn- och ungdomsfängelser, är angelägen och aktuell. Den lyfter fram behovet av att uttala sig i samband med regeringens utredning om frihetsberövande påföljder för unga, samt att utveckla institutionssjälavården till att omfatta även barn. Mot bakgrund av kyrkans roll som trygg vuxenkontakt och andlig vägledare, särskilt för utsatta unga, är det avgörande att Svenska kyrkan är närvarande och tydlig i dessa frågor. Flera röster i debatten har betonat vikten av detta, och motionen stärker det arbete som redan pågår. Även De Ungas Kyrkomöte har i sin kommentar till motionen lyft fram att det är en nödvändig förstärkning att Svenska kyrkan utvecklar institutionssjälavården så att den även omfattar barn. De Ungas Kyrkomöte skriver i sitt svar:

Svenska kyrkans medarbetare har en unik kompetens i att möta människor i utsatta livssituationer och kan bidra med själavård, stöd, konfir-mationsundervisning där det efterfrågas och en vägledning tillbaka in i samhället.

Utskottet föreslår kyrkomötet att bifalla motion 2025:81.

Motion 2025:92 Utbildning för andlig vård på Statens Institutionsstyrelses institutioner

SK 2025:3

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2025:92.
--

Motion 2025:92, som föreslår att kyrkostyrelsen ska ta fram riktlinjer och initiera utbildning för präster och diakoner på SiS-institutioner, behandlar ett område där arbete redan är påbörjat. Kyrkomötet beslutade 2023 att uppdra åt kyrkostyrelsen att följa frågan och planera för en hållbar lösning. Arbete inom uppdraget pågår och en återrapportering planeras tidigast hösten 2026. Att bifalla motionen i detta skede riskerar att skapa dubbelarbete och otydlighet. Därför föreslår utskottet att kyrkomötet beslutar att avslå motion 2025:92, med hänvisning till det pågående arbetet.

Uppsala den 1 oktober 2025

På samhälls- och kulturutskottets vägnar

Sofia Rosenquist, ordförande

Mattias Nihlgård, sekreterare

Beslutande: Sofia Rosenquist, ordförande, Anton Härder, Lina Dahm, Roger Sjöberg, Katarina Hofling, Boel Johansson, Lena Arman, Stig Axelsson, Birgit Kullingsjö, Kerstin Eskhult, Sven Ingvar Holmgren, Peter Laufer, Margareta Carlsson, Tomas Rosenlundh och Elisabeth Sandlund.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Övriga närvarande vid beslutstillfället: Olle Rydell, Mattias Benke, Bodil Wennerström, Claes Gunnar Bidebo, Barbro Wiskari, Joakim Persson, Karin Stierna, Rodney Engström, Jenny Delén, Per Carlberg, Lina Ahl och Paavo Ruokojärvi.

Biskop Fredrik Modéus har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Jag reserverar mig emot utskottets beslut att föreslå avslag på motion 2025:92. Jag förordar bifall till motion 2025:92. Jag delar inte utskottets uppfattning att riktlinjer och utbildning för präster och diakoner som arbetar på SIS institutioner är tillräcklig.

Margareta Carlsson

Särskild mening

Vi förespråkar bifall till motion 92. Vi delar inte utskottets uppfattning om att riktlinjerna och utbildningen för präster och diakoner som arbetar på SiS institutionerna är tillräcklig.

Lina Ahl och Paavo Ruokojärvi

**Kyrkomötet
Samhälls- och kulturutskottets betänkande 2025:4**

Värna och stärk Jourhavande präst

Sammanfattning

Betänkandet behandlar motion 2025:122 som föreslår att kyrkostyrelsen ska få i uppdrag att på olika sätt verka för att stärka den nationella nivåns ansvar för Jourhavande präst. Utskottet vill betona värdet av Jourhavande prästs arbete och dess centrala roll inom Svenska kyrkans diakonala ansvar och krisberedskap. Tjänsten är öppen för alla och fyller en viktig samhällsfunktion, särskilt vid kriser och under tider då församlingarna inte är tillgängliga. Utskottet är införstått med att bemanningen i enskilda stift i dag inte är heltäckande. Det pågår dock ett långsiktigt och strategiskt arbete för att säkra bemanningen och stärka Jourhavande präst inom ramen för stiftens samverkan, inklusive systemstöd och utbildning.

Slutligen konstaterar utskottet att det redan görs insatser för att synliggöra Jourhavande präst i kyrkans nationella kommunikation, bland annat via annonsering, närvaro på webbplatsen och satsningar på sociala medier. Samtidigt är det av vikt att kunskapen om Jourhavande präst hålls hög, även i grupper med låg kännedom. Mot bakgrund av detta föreslår utskottet att kyrkomötet avslår motionen.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. avslå motion 2025:122, punkt 1,
2. avslå motion 2025:122, punkt 2,
3. avslå motion 2025:122, punkt 3.

Motionens förslag

**Motion 2025:122 av Johannes Imberg och Sten Jansson,
Värna och stärk Jourhavande präst**

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att

1. utreda hur Jourhavande präst kan stärkas organisatoriskt, strategiskt och långsiktigt,
2. säkerställa att bemanningen av Jourhavande präst är ett gemensamt ansvar för hela Svenska kyrkan,
3. utreda hur Jourhavande präst ytterligare kan synliggöras i Svenska kyrkans nationella kommunikation som en viktig del av Svenska kyrkans krisberedskap.

Bakgrund

Om Jourhavande präst

Jourhavande präst är Svenska kyrkans rikstäckande samtalsjour för människor som upplever kris, oro eller ensamhet. Varje år kontaktar nästan 130 000 personer Jourhavande präst i längtan efter hopp, tröst och medmänsklighet. Jourhavande präst möter människor med mörka tankar, eller upplevelser av ensamhet, sorg och ångest. Tjänsten är öppen för alla, oavsett tro eller medlemskap. Den tillhandahåller själavårdande samtals- och krisstöd utan kostnad. Jourhavande präst nås via SOS Alarm – på nödnumret 112, chatt och digitalt brev. Jourhavande präst har öppet alla kvällar klockan 21–06, men vid samhällskriser är det möjligt att snabbt utöka öppettiderna.

Verksamheten utgör en central del av Svenska kyrkans diakonala ansvar och har särskilt stor betydelse i tider av osäkerhet, kris eller katastrof. Det blev tydligt under covid-pandemin.

Själavård och krisstöd är förankrat i Svenska kyrkans grundläggande dokument och vigningslöften, och är ett uppdrag för både präster och diakoner. Präster utgör stommen i bemanningen av Jourhavande präst, där de arbetar under absolut tystnadsplikt.

Samarbetet med SOS Alarm ger en signal till allmänheten om att Jourhavande präst ger akut hjälp. Genom SOS Alarm finns också 112-rådet, en viktig strategisk plattform där Svenska kyrkan samverkar med flera centrala samhällsaktörer.

Kännedom och kommunikation

Kännedomen om begreppet Jourhavande präst är mycket hög. Enligt en riksrepresentativ undersökning våren 2025 känner 82 procent av alla vuxna till namnet. De som inte har hört talas om Jourhavande präst utgörs främst av unga, icke medlemmar, arbetslösa och av personer utan eftergymnasial utbildning. Detta är grupper som inte heller annars tar del av kommunikation från Svenska kyrkan i någon större utsträckning.

Kunskapen om hur tjänsten nås är emellertid lägre i undersökningen. 25 procent av respondenterna vet att Jourhavande präst nås via 112, och 32 procent känner till funktionerna chatt och digitalt brev via webben.

Jourhavande präst är därmed generellt välkänd i samhället och har hög legitimitet.

Nationell samordning och förstärkning

Jourhavande präst samordnas nationellt, men bygger på en samverkan mellan kyrkokansliet och stiftet. Den nationella samordningen innefattar gemensam bemanning, där samtliga stift bidrar enligt en fördelningsnyckel. Samverkan regleras genom avtal mellan nationell nivå och stiftet, och omfattar även samarbete med SOS Alarm och IT-plattformen Rutin.

Inom ramen för stiftsdirektorernas samverkansmodell pågår ett utvecklingsarbete i syfte att stärka Jourhavande präst. Fokusgruppen för Själavård arbetar aktivt med verksamhetens långsiktiga utvecklingsfrågor. Under hösten 2025 tillsätts även en särskild taktisk grupp för digitala själavårdstjänster. Uppdraget är att:

- ♦ Bereda frågor åt Fokusgruppen för Själavård.
- ♦ Omvärldsbevaka digital själavård och inhämta erfarenheter från stiftet.
- ♦ Utredda möjligheterna till gemensamma schemalägningsverktyg och föreslå effektiviseringar av administrationen.

- ♦ Ta fram förslag om harmonisering av förutsättningar för jourpräster, inklusive ersättningsnivåer och anställningsvillkor, samt bereda underlag för avtal mellan nationell nivå och stiftet.
- ♦ Inhämta juridisk kompetens kring tystnadsplikt, samt tillsätta operativa grupper vid behov.

Denna satsning innebär att bemanning och utveckling av Jourhavande präst är ett gemensamt ansvar för hela Svenska kyrkan och ett prioriterat område inom nuvarande styr- och samverkansstrukturer.

Behandling i tidigare kyrkomöten

Jourhavande präst och frågor som rör verksamhetens resurser, telefonnummer och samordning har vid flera tillfällen behandlats av kyrkomötet. Kyrkomötet har återkommande betonat Jourhavande prästs betydelse och uttryckt stöd och uppskattning för verksamheten, vikten av dess närvaro och tillgänglighet för människor i kris.

Kyrkomötet 2004

Kyrkolivsutskottet behandlade i betänkande KI 2004:6 motion 2004:88 som föreslog kyrkomötet att uppdra till kyrkostyrelsen att göra en sammanställning över den del av själavårdande verksamhet som Jourhavande präst utgör på stiftsnivå. Utskottet konstaterade att arbete av precis den karaktär som motionären var ute efter redan pågick på kyrkokansliet. Utskottet föreslog därför att motionens skulle avslås, vilket även blev kyrkomötets beslut.

Kyrkomötet 2005

I sitt betänkande KI 2005:5 behandlade utskottet motion 2005:20 som föreslog att ge kyrkostyrelsen i uppdrag att möjliggöra att *Jourhavande präst – 112* organiseras av Svenska kyrkan och drivs som riksprojekt. Även denna gång hänvisade utskottet till det arbete som redan pågick på kyrkokansliet och föreslog avslag på motionen, vilket även blev kyrkomötets beslut.

Kyrkomötet 2009

I sitt betänkande KI 2009:2 behandlade utskottet bland annat motion 2009:57 som föreslog kyrkomötet att uppdra till kyrkostyrelsen att tillsätta en utredning med direktivet att ge förslag på hur ett system med ”Jourhavande nätpräst” kan utformas. Utskottet instämde i motionens intention, men föreslog ändå avslag på motionen, bland annat med hänvisning till en pågående utredning om tystnadsplikten samt till annat arbete som pågick på kyrkokansliet och berörde Jourhavande präst. Kyrkomötet avslag motionen.

Kyrkomötet 2021

I motion 2021:99 föreslog motionären kyrkomötet att uppdra till kyrkostyrelsen att tillsätta en utredning för att undersöka möjligheten att stärka jourhavande prästs verksamhet med ytterligare personella resurser, företrädesvis diakoner, för att kunna möta upp det ökade behov och förväntningar av kris och samtalsstöd som finns. Utskottet föreslog i betänkande KI 2021:13 att utskottet avslår motionen men att kyrkomötet med anledning av motionen uppdrar till kyrkostyrelsen att utreda möjligheterna att stärka Svenska kyrkans jourverksamhet med ytterligare personella resurser, utöver präster. Kyrkomötet beslutade i enlighet med utskottets förslag (KmSkr

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2025:122.

Utskottet vill understryka vikten av det betydelsefulla arbete som bedrivs av Jourhavande präst och den avgörande skillnad som själavård kan ha i en människas liv.

Tjänsten är en central del av Svenska kyrkans diakonala ansvar. Den är tillgänglig för alla, oavsett tro och medlemskap. Den har en samhällsbärande roll, inte minst vid osäkerhet, kris och katastrof och möter människor på tider då församlingarna inte är tillgängliga. Utskottet är medvetet om att möjligheten till bemanning av Jourhavande präst ser olika ut i stiftet och att resurserna behöver fördelas hållbart och solidariskt. Motionens första att-sats föreslår att kyrkostyrelsen ska utreda hur Jourhavande präst kan stärkas organisatoriskt, strategiskt och långsiktigt. Utskottet konstaterar att det redan pågår ett arbete för att stärka Jourhavande präst. Det arbete som sker inom ramen för stiftens samverkansmodell är långsiktigt och strategiskt och innebär utveckling av såväl bemanningssystem som regelverk. Arbetet ger förutsättningar som både i närtid och långsiktigt talar för en bibehållen hög kapacitet hos jourhavande präst.

Den andra att-satsen föreslår att kyrkostyrelsen ska säkerställa att bemanningen av Jourhavande präst är ett gemensamt ansvar för hela Svenska kyrkan. Utskottet finner att bemanningen av Jourhavande präst är en prioriterad fråga inom nuvarande styr- och samverkansstrukturer där det finns en tydlig roll- och ansvarsfördelning. Vidare finner utskottet att det bemanningssystem och stiftsansvar som finns ska underlätta en hållbar bemanning. Utskottet konstaterar att bemanningen av Jourhavande präst redan i dag är hela Svenska kyrkans ansvar.

Motionens tredje att-sats handlar om att utreda hur Jourhavande präst ytterligare kan synliggöras i Svenska kyrkans nationella kommunikation som en viktig del av Svenska kyrkans krisberedskap.

Utskottet konstaterar att kännedomen om Jourhavande präst är hög och att vissa insatser redan görs bland annat i samarbete med Sverigefinska telefonjouren, Papu. Det sker genom annonsering i tidning och på webben. Ytterligare exempel är att Jourhavande präst finns på alla sidor på svenskakyrkan.se och är synlig för sökmotorer. Jourhavande präst finns också med bland förslag till stödkontakter på svenskakyrkan.se/sjalkansla. Webbplatsen lyftes bland annat på Tiktok i samband med kampanjen Brustna hjärtan vars syfte var att ge stöd åt unga vuxna som vill fundera över sin hjärtesorg och stärka sin andliga och existentiella hälsa. Kampanjen nådde grupper som har låg kännedom om Jourhavande präst, det vill säga unga, arbetslösa och unga vuxna utan eftergymnasial utbildning. Utskottet vill understryka vikten och angelägenheten av att kunskapen och kännedomen om Jourhavande präst hålls hög i alla grupper. Mot bakgrund av allt detta föreslår utskottet att kyrkomötet avslår motionen i dess helhet.

Uppsala den 2 oktober 2025

På samhälls- och kulturutskottets vägnar

Sofia Rosenquist, ordförande

Magdalena Widmark, sekreterare

Beslutande: Sofia Rosenquist, ordförande, Anton Härder, Lina Dahm, Roger Sjöberg, Katarina Hofling, Boel Johansson, Lena Arman, Stig Axelsson, Birgit Kullingsjö, Kerstin Eskhult, Jenny Delén, Peter Laufer, Margareta Carlsson, Tomas Rosenlundh och Elisabeth Sandlund.

SK 2025:4

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Olle Rydell, Bodil Wennerström, Claes Gunnar Bidebo, Barbro Wiskari, Joakim Persson, Karin Stierna, Rodney Engström, Sven Ingvar Holmgren, Lina Ahl, Paavo Ruokojärvi och Marja Sandin-Wester.

Biskop Fredrik Modéus har deltagit i utskottets överläggningar.

**Kyrkomötet
Samhälls- och kulturutskottets betänkande 2025:5**

Svenska kyrkans värdegrund

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2025:32 Svenska kyrkans värdegrund. Motionen föreslår att texten på Svenska kyrkans webbsida med rubriken ”Kyrkans värdegrund” tas bort. Motionen menar också att en eventuell värdegrund inte ska hänvisa någon annanstans än till Bibeln och evangeliet.

Sedan motionen skrevs har webbsidan avpublicerats – utifrån motionens frågeställning om textens ställning – för vidare bearbetning.

Utskottet hänvisar till två yttranden från läronämnden som lyfter fram att biskoparnas tillsynsansvar omfattar webbplatsen, och att kyrkans uppdrag alltid är detsamma: evangelium åt alla. För att förmedla kristen tro och möta människors frågor behöver dock samtidens begrepp användas. Därför föreslår utskottet att motionen ska avslås.

Till betänkandet finns en reservation.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. avslå motion 2025:32, punkt 1,
2. avslå motion 2025:32, punkt 2,
3. avslå motion 2025:32, punkt 3.

Motionens förslag

Motion 2025:32 av Berth Löndahl m.fl., Svenska kyrkans värdegrund

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att

1. ta bort texten som i dag finns på Svenska kyrkans webbsida under rubriken ”Kyrkans värdegrund”,
2. tillse att ingen annan värdegrund anges än hänvisning till Bibeln och evangeliet om Jesus Kristus,
3. tillse att den värdegrund som eventuellt ändå kommuniceras ska grundas på evangeliet om Jesus Kristus.

Yttrande från läronämnden

Läronämnden har yttrat sig över motion 2025:32 i Ln 2025:5y, *bilaga*.

Bakgrund

Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära

En återkommande definition av ordet ”värdegrund” är att en sådan syftar på de grundläggande värderingar, normer och principer som formar exempelvis en organisations verksamhet och kultur.

Svenska kyrkan har inte en formulerad och fastställd värdegrund. Däremot beskriver inledningen av kyrkoordningens första avdelning, Svenska kyrkan som evangelisk-lutherskt trossamfund, hur Svenska kyrkan har uttryckt tron och läran genom tiderna:

Tron uttrycks i bekännelsen i ord och handling. Under kyrkans historia har tron uttryckts i nya formulerade bekännelser, när situationen har krävt det. De tre äldsta trosbekännelserna har en särställning som allmänkyrkliga uttryck för trons och kyrkans kontinuitet genom tiderna. Svenska kyrkan tillhör den evangelisk-lutherska traditionen med den augsburgska bekännelsen från 1530 som förenande bekännelsedokument. Bekännelseskriterierna från reformationstiden är vägledande vittnesbörd om hur tron utlades som svar på den tidens frågeställningar. Kyrkans lära formuleras genom den teologiska reflektionen över vad tron och bekännelsen innebär. Det är en uppgift för enskilda kristna och kyrkan att i varje tid på nytt leva sig in i trons djup och klargöra dess innebörd. Läran uttrycks i trosbekännelser, i skrifter från kyrkans historia, i gudstjänstböcker och andra nutida dokument som kyrkan har bejakat. Varken trosbekännelserna eller läran är föremål för tro. De redovisar vad kyrkans övertygelse består i och utlägger tron. I fortlöpande samtal med andra traditioner, i förkunnelsen och gudstjänsten fortsätter Svenska kyrkan att utlägga sin tro.

Webbplatsen

Svenskakyrkan.se är en levande webbplats på så vis att webbsidor kontinuerligt skapas, justeras, omarbetas och raderas. Innehåll tas fram och formuleras i samarbete mellan sakkunniga och redaktörer.

På varje webbsida finns möjlighet att lämna synpunkter på eller ställa frågor om sidans innehåll. Via en länk når läsarna webbredaktionen, som ofta hanterar ärenden tillsammans med sakkunnig handläggare. Webbsidorna är som regel inte undertecknade av en skribent.

Bakgrund till webbsidorna om kristen tro

Under åren 2021–2022 skapades många nya webbsidor om kristen tro och livsfrågor på webbplatsen. Arbetet ingick i kyrkostyrelsens program Lärande och undervisning, för att stärka kunskapen om kristen tro hos många. Programmet var förankrat i biskopsmötet och hade också förgreningar ut i stiftet. Kvalificerade teologer, ofta präster med doktorsexamen, fick i uppdrag att skriva texterna. Dessa lästes av programmets rådgivande expertgrupp, redigerades av programmets sekretariat och förelades till sist biskopsmötet. Därefter publicerades de.

Texterna om livsfrågor – där en har rubriken Kyrkans värdegrund – är personligt reflekterande texter och utgör ett undantag på webbplatsen, då dessa är undertecknade med namn. Livsfrågorna inleds med följande ingress: ”Det finns inga enkla svar på livets svåra frågor, men här får du några ledtrådar.”

(www.svenskakyrkan.se/livsfragor)

Vad gäller texten om värdegrund fick skribenten en beställning utifrån det faktum att kyrkokansliet återkommande får frågan om vad som är Svenska kyrkans värdegrund. Man vill veta hur kyrkans värdegrund förhåller sig till de värdegrundstexter som finns i andra sammanhang, till exempel skolans.

Utifrån frågeställningen om textens ställning har den avpublicerats för vidare bearbetning.

Tidigare behandling i kyrkomötet

Motion 2023:46 Biskopsansvar för Svenska kyrkans webbsida berörde ansvaret för innehållet på svenskakyrkan.se. Motionären föreslog kyrkomötet att uppdra till kyrkostyrelsen att ta initiativ till att biskopskollegiet ansvarar för det teologiska och pastoralala innehållet på Svenska kyrkans webbsida.

Läronämnden påminde i sitt yttrande (Ln 2023:5y) om att biskoparna har det yttersta tillsynsansvaret i Svenska kyrkan. Detta omfattar också webbplatsen.

I sitt betänkande (SK 2023:6) ansåg samhälls- och kulturutskottet att nationell nivåns arbete med webbsidor och biskoparnas tillsynsansvar var tillräckligt och föreslog därför att motionen skulle avslås. Det blev också kyrkomötets beslut.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2025:32.

Utskottet inleder med att konstatera att webbsidan med rubriken Kyrkans värdegrund har avpublicerats från webbplatsen för vidare bearbetning, på grund av frågeställningen om textens ställning. Utskottet anser att även om en värdegrund i Svenska kyrkan ska hänvisa till Bibeln, kan begrepp som inte finns i Bibeln användas.

Utskottet hänvisar till Läronämndens yttrande 2025:5y Kyrkans undervisning i digitala medier. Enligt yttrandet är kyrkans uppdrag alltid detsamma: evangelium åt alla. Läronämnden skriver: ”För att förmedla kristen tro och möta människors frågor behöver begrepp som förekommer i samtiden användas.”

Utskottet hänvisar även till läronämndens yttrande 2023:5y Biskopsansvar för Svenska kyrkans webbsida som konstaterar att biskoparna har tillsynsansvar för webbplatsen, svenskakyrkan.se.

Med hänvisning till läronämndens yttranden anser utskottet att motionen ska avslås i sin helhet.

Uppsala den 1 oktober 2025

På samhälls- och kulturutskottets vägnar

Sofia Rosenquist, ordförande

Anna Yngvesson, sekreterare

Beslutande: Sofia Rosenquist, ordförande, Anton Härder, Lina Dahm, Roger Sjöberg, Katarina Hofling, Boel Johansson, Lena Arman, Stig Axelsson, Birgit Kullingsjö, Kerstin Eskhult, Sven Ingvar Holmgren, Peter Laufer, Margareta Carlsson, Tomas Rosenlundh och Elisabeth Sandlund.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Olle Rydell, Mattias Benke, Bodil Wennerström, Claes Gunnar Bidebo, Barbro Wiskari, Joakim Persson, Karin Stierna, Rodney Engström, Jenny Delén, Per Carlberg, Lina Ahl och Paavo Ruokojärvi.

Biskop Fredrik Modéus har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Jag reserverar mig mot utskottets förslag att avslå den andra och tredje att-satsen i motion 2025:32.

Att förslaget i att-sats nummer ett, ett avlägsnande av texten om Svenska kyrkans värdegrund från webbplatsen svenskakyrkan.se, redan har verkställts gör inte förslagen i att-satserna två och tre mindre angelägna. Tvärtom ökar den åtgärd som vidtagits med anledning av motionen vikten av att en kommande formulering utgörs av en hänvisning till Bibeln och evangeliet om Jesus Kristus och att all eventuell konkretisering av värdegrunden har sin utgångspunkt i evangeliet.

Elisabeth Sandlund

Kyrkomötet
Läronämndens yttrande 2025:5y

Kyrkans undervisning i digitala medier

Läronämndens yttrande över motion 2025:32

Motionen behandlar frågan om Svenska kyrkans värdegrund såsom den beskrivs på Svenska kyrkans hemsida.

Läronämnden konstaterar att det är kyrkans uppdrag att undervisa. Även om förutsättningarna förändras över tid är kyrkans uppdrag detsamma: evangelium åt alla. För att förmedla kristen tro och möta människors frågor behöver begrepp som förekommer i samtiden användas.

I yttrandet Ln 2014:9y framhåller läronämnden:

Identiteten värnas genom att kyrkans förkunnelse med Kristus i centrum, i ord och handling bevarar traditionen genom att aktualisera, tolka och tillämpa den i varje ny tid. Det finns ett nödvändigt samband mellan tradition och förnyelse. Att detta samband vidmakthålls värnas av kyrkan som gemenskap.

I fråga om teologiska texter på hemsidan hänvisar läronämnden till yttrandet Ln 2023:5y:

Läronämnden påminner om att Svenska kyrkan är en episkopal kyrka där biskopsämbetet utövar det yttersta tillsynsansvaret. Hemsidor och sociala medier utgör inget undantag från detta ansvar.

Uppsala den 28 augusti 2025

På läronämndens vägnar

Martin Modéus, ordförande

Karin Sarja, sekreterare

Närvarande: Ärkebiskop Martin Modéus, ordförande, biskop Karin Johannesson, biskop Marika Markovits, biskop Ulrica Fritzson, biskop Johan Dalman, biskop Mikael Mogren, biskop Fredrik Modéus, biskop Johan Tyrberg, biskop Susanne Rappmann, biskop Teresia Boström, biskop Åsa Nyström, biskop Erik Eckerdal, biskop Andreas Holmberg, Teresa Callewaert, Eva-Lotta Grantén, Håkan Möller, Jesper Svartvik, Mikael Winnige och Johannes Zeiler.

**Kyrkomötet
Samhälls- och kulturutskottets betänkande 2025:6**

Stärk pilgrimsrörelsen

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2025:79 om att stärka pilgrimsrörelsen i Sverige. Utskottet konstaterar att pilgrimsrörelsen är ett betydelsefullt inslag i Svenska kyrkans arbete och att rörelsen har vuxit och utvecklats under senare år. Motionens första att-sats föreslår att kyrkostyrelsen ska utreda hur Svenska kyrkan kan ta ett större ansvar för pilgrimsarbetet. Utskottet delar uppfattningen om att samordning kan vara värdefull men konstaterar samtidigt att det redan finns fungerande former för detta. Att föra upp frågan på den nationella nivån riskerar att skapa en styrning som inte är i linje med pilgrimsrörelsens nätverksstruktur, där lokal förankring och frivilligt engagemang är centralt.

Den andra att-satsen föreslår en utredning om huruvida stiftens engagemang i pilgrimsverksamhet strider mot kyrkoordningen. Utskottet bedömer att detta är en lokal fråga som inte motiverar en sådan utredning. Utskottet föreslår kyrkomötet att avslå motion 2025:79 i sin helhet.

Till betänkandet finns en reservation och en särskild mening.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. avslå motion 2025:79, punkt 1,
2. avslå motion 2025:79, punkt 2.

Motionens förslag

Motion 2025:79 av Mona Olsson m.fl., Stärk pilgrimsrörelsen i Sverige

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att

1. utreda hur Svenska kyrkan kan ta ett större ansvar för att utveckla pilgrimsarbetet i landet utifrån perspektiven ekologisk, ekonomisk, social och andlig hållbarhet,
2. utreda huruvida stiftens engagemang, i de fall de också ansvarar för pilgrimsverksamhet, strider mot kyrkoordningen.

Bakgrund

Pilgrimsrörelsen idag

Pilgrimrörelsen har funnits i över tusen år. Under medeltiden vandrade människor till heliga platser som Jerusalem, Rom, Santiago de Compostela och Nidaros i Trondheim. Målet var ofta att få förlåtelse, bli helad eller komma närmare Gud. I Sverige var det vanligt att gå till Nidaros, där Olav den Helige ligger begravd. Pilgrimsvandringar var så vanliga att de påverkade samhällsutvecklingen – man byggde vägar, broar, härbärgen och kyrkor för att möta behoven hos vandrarna.

Men under 1500-talet, när Sverige blev protestantiskt, förbjöds pilgrimsvandringar av Gustav Vasa. Rörelsen försvann nästan helt.

Idag har pilgrimsvandringen fått nytt liv. Människor vandrar inte bara av religiösa skäl, utan också för att hitta lugn, tänka över livet eller bearbeta svåra händelser. Det handlar om att gå långsamt, vara närvarande, dela med sig, leva enkelt och känna samhörighet med naturen. Pilgrimsvandringen har blivit ett sätt att hitta mening – oavsett tro.

Det finns pilgrimsleder i stort sett i hela Sverige. Från Pilgrimsvägen Skåne Blekinge vid Killans bönegård i syd till Dag Hammarskjöldleden mellan Abisko och Nikkaluokta i norr. De medeltida lederna till Trondheim och Nidaros och till den heliga Birgittas hemstad Vadstena är också välbesökta.

Riksförbundet Pilgrim i Sverige

Riksförbundet Pilgrim i Sverige, PIS är en ideell, demokratisk och religiöst samt partipolitiskt obunden organisation som fungerar som ett samordningsorgan för lokala och regionala pilgrimsföreningar i Sverige. Förbundet bildades 1997 och har sitt juridiska säte i Vadstena, men verkar över hela landet.

Syftet med förbundet är att:

- ♦ Främja och utveckla pilgrimstanken utifrån tradition, kulturhistoria och kristen idéhistoria.
- ♦ Samverka med myndigheter, museer, hembygdsrörelsen och andra aktörer för att certifiera och dokumentera pilgrimsleder, särskilt de som leder till Nidarosdomen i Trondheim.
- ♦ Arbeta för trygga och tillgängliga vandringsleder som främjar friluftsliv, gemenskap och eftertanke.
- ♦ Vara en röst för pilgrimsorganisationer på både nationell och internationell nivå.
- ♦ Stödja bildandet av nya pilgrimscentra och ansvara för användningen av S:t Olofsmärket i Sverige.

Pilgrimsarbetet inom Svenska kyrkan

Svenska kyrkan arbetar med pilgrimsrörelsen på flera sätt. Många församlingar är drivande eller medlemmar i lokala samarbeten kring pilgrimsleder. Flera pilgrimscentra drivs av Svenska kyrkans stift och församlingar som exempelvis Vadstena pilgrimscentrum som drivs av Svenska kyrkan i Linköpings stift. Andra finns bland annat i Sundsvall (Selånger), Stockholm (Tyresö), Göteborg och Lund.

Det finns ett stiftsnätverk för pilgrimsansvariga. Svenska kyrkans nationella nivå har ingen samordning av detta nätverk, förutom att hjälpa till att genomföra nätverksdagarna praktiskt genom att stå för kostnader för kost och konferens.

Det finns även en naturlig kontakt mellan Pilgrim i Sverige och Svenska kyrkan då medlemmar i nätverket för pilgrimsansvariga (vanligtvis stiftanställda) finns med i PiS och att pilgrimslederna går igenom stiftet. Över tid kan sägas att PiS och nätverket för pilgrimsansvariga rör sig i samma riktning med skillnaden att de stiftsanställda har stiftens främjandeuppdrag som grund för sitt arbete. Till exempel har ett flertal stift metoder som Pilgrimsbarn (barn 6–12 år) och konfirmandundervisning med inriktning på pilgrim. Pilgrimstanken kan också finnas med när stiftet erbjuder olika typen av fortbildningar för arbetslag.

Beslutsprövning enligt kyrkoordningen

Svenska kyrkan har bestämmelser som reglerar hur ett beslut av ett stift ska överprövas, på vilka grunder och vem som gör det I kyrkoordningens trettonde avdelning framgår hur detta ska hanteras. Där framkommer bland annat:

57 kap. 8 § [...] Beslut av ett stift prövas på begäran av en församling i stiftet, på begäran av ett pastorat i stiftet och på begäran av den som tillhör en församling i stiftet och som vid tidpunkten för begäran har fyllt 16 år...

57 kap. 9 § [...] En begäran om beslutsprövning ska vara skriftlig och ges in till prövningsinstansen. I skrivelsen ska klaganden ange vilket beslut som ska prövas och vilka omständigheter som åberopas till stöd för prövningen. Framställningen ska ha kommit in till prövningsinstansen inom tre veckor från den dag då det tillkännagavs på församlingens, pastoratets, samfällighetens respektive stiftets anslagstavla att protokollet över beslutet har justerats. [...]

57 kap. 10 § Ett prövat beslut ska upphävas, om det

1. inte har tillkommit i rätt ordning,
2. hänför sig till något som inte är en angelägenhet för församlingen, pastoratet, samfälligheten respektive stiftet,
3. har fattats av ett organ som har överskridit sina befogenheter, eller
4. strider mot kyrkoordningen, någon annan kyrklig bestämmelse eller någon rättsregel som Svenska kyrkan har att följa.

Tidigare behandling av kyrkomötet

Frågor om pilgrimsrörelsen och pilgrimscentra har behandlats vid ett flertal kyrkomöten.

Både 2010 och 2011 avslog kyrkomötet motioner om att nationell nivå skulle stötta och i den senare bidra med en miljon kronor per år till pilgrimsverksamheten i Vadstena. (Kl 2010:17 och Kl 2011:15)

2018 avslog kyrkomötet en motion om att stötta Riksförbundet Pilgrim i Sverige med en miljon kronor för att bland annat göra pilgrimsleder och pilgrimscentra digitalt sökbara. Motiveringen var att verksamheten är ett regionalt och lokalt ansvar. (SK 2018:13). Vid kyrkomötet 2021 avlogs en motion om att uppdra till kyrkostyrelsen att verka för att hitta en ny huvudman för Sancta Birgitta klostermuseum. Kyrkomötet beslutade att med anledning av motionen uppdra till kyrkostyrelsen att för relevanta myndigheter påtala vikten av att museets verksamhet kan fortleva (KmSkr 2021:19).

Kyrkomötet 2022 behandlade motion 2022:44 som föreslog att kyrkostyrelsen skulle utreda förutsättningar för Vadstena pilgrimscentrum att finansieras av nationell nivå. Utskottet delade motionärens bedömning att pilgrimsvandring ger många möjlighet att komma i kontakt med kristen tro men ansåg att frågan om nationell finansiering måste ses i ett större sammanhang eftersom pilgrimsverksamhet pågår i hela landet. Kyrkomötet avslag motionen.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2025:79.

Utskottet konstaterar att pilgrimsrörelsen är ett betydelsefullt inslag i Svenska kyrkans arbete, särskilt vad gäller människors andliga hälsa. Rörelsen har vuxit och utvecklats under senare år, och fungerar idag som ett nätverk där lokala och regionala aktörer samverkar. Svenska kyrkan driver flera pilgrimscentra och samarbetar med Riksförbundet Pilgrim i Sverige (PiS), vilket visar på ett redan etablerat engagemang.

Motionens första att-sats föreslår att kyrkostyrelsen ska utreda hur Svenska kyrkan kan ta ett större ansvar för pilgrimsarbetet. Utskottet konstaterar att pilgrimsverksamheten redan bedrivs med god lokal och regional förankring. Tidigare motioner till kyrkomötet om nationellt stöd till pilgrimsverksamhet har konsekvent avslagits med hänvisning till att verksamheten är ett lokalt ansvar. Utskottet anser att föra upp frågan på den nationella nivån riskerar att skapa en styrning som inte är i linje med pilgrimsrörelsens nätverksstruktur, där lokal förankring och frivilligt engagemang är centralt. Utskottet delar uppfattningen om att samordning kan vara värdefull, men konstaterar samtidigt att det finns redan fungerande former för detta, exempelvis genom stifts-samordnare.

Den andra att-satsen föreslår en utredning om huruvida stiftens engagemang i pilgrimsverksamhet strider mot kyrkoordningen. Utskottet bedömer att detta är en lokal fråga som inte motiverar en sådan utredning. Kyrkoordningen innehåller redan bestämmelser om beslutsprövning inom stift, vilket ger möjlighet att hantera eventuella oegentligheter. Att ifrågasätta stiftens roll riskerar att skapa osäkerhet i en verksamhet som i dagsläget fungerar väl.

Uppsala den 2 oktober 2025

På samhälls- och kulturutskottets vägnar

Sofia Rosenquist ordförande

Mattias Nihlgård, sekreterare

Beslutande: Sofia Rosenquist, ordförande, Anton Härder, Lina Dahm, Roger Sjöberg, Katarina Hofling, Boel Johansson, Lena Arman, Stig Axelsson, Birgit Kullingsjö, Kerstin Eskhult, Sven Ingvar Holmgren, Peter Laufer, Margareta Carlsson, Tomas Rosenlundh och Elisabeth Sandlund.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Olle Rydell, Mattias Benke, Bodil Wennerström, Claes Gunnar Bidebo, Barbro Wiskari, Joakim Persson, Karin Stierna, Rodney Engström, Jenny Delén, Lina Ahl, Paavo Ruokojärvi och Marja Sandin-Wester.

Biskop Fredrik Modéus har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

SK 2025:6

Jag reserverar mig mot beslutet.

Margareta Carlsson

Särskild mening

Vi anmäler en särskild mening till förmån för bifall till motion 2025:79.

Isa Ahl och Paavo Ruokojärvi

**Kyrkomötet
Samhälls- och kulturutskottets betänkande 2025:7**

Utträden

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2025:31. Motionären föreslår att kyrkomötet fattar beslut om att ta fram ett formulär som alla församlingar och stift kan använda för att få mer information om varför människor träder ur Svenska kyrkan. Utskottet lyfter att kyrkokansliet idag årligen efterfrågar utträdesskäl i en stor attitydundersökning och att dessa analyseras i den forskning som bedrivs.

Utskottet konstaterar att församlingar redan enligt idag rådande ordning kan efterfråga skäl för utträde, men att uppgiften måste lämnas frivilligt och kommer att omfattas av GDPR-lagstiftningen med tillhörande ordning för tillståndsprocess och tillsyn. Frågan bör därför inte bli ett ärende för kyrkostyrelsen. Utskottet föreslår att kyrkomötet avslår motionen.

Till betänkandet finns en reservation.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2025:31.

Motionens förslag

Motion 2025:31 av Peter Laufer m.fl., Utträden

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram ett formulär som alla församlingar och stift kan använda för att få mer information om varför människor väljer att lämna Svenska kyrkan.

Bakgrund

Svenska kyrkan följer kontinuerligt medlemsutvecklingen och genom den årliga undersökningen *Svenska kyrkans attitydundersökning* (den så kallade externa kyrkbussen) undersöks de orsaker som ligger bakom att man väljer att lämna kyrkan.

Förutom förvalda frågor i undersökningen finns också möjlighet för respondenter att själva beskriva sina skäl till utträde.

I dag handlar utträden framför allt om brist på tro, att kyrkan inte är relevant eller ekonomiska skäl.

Det finns också en mindre grupp på ett par procent som lämnar på grund av besvikelse eller missnöje med kyrkan. Skäl som anges då är besvikelse över hur kyrkan

agerat i frågor om värderingar, politik, samhällsengagemang eller om bemötande från församling eller enskilda representanter.

Utträdesskäl när det gäller besvikelse på kyrkan har förändrats under 2000-talet. Under de första 5–10 åren var utträdesskälerna ofta motiverade av att kyrkan upplevdes som konservativ (mot kvinnliga präster och samkönade relationer).

En annan vanlig motivering var att medlemskapet inte kändes meningsfullt eller relevant för den egna livssituationen.

Efter pandemin har emellertid andelen utträden sjunkit och allt fler går in som medlemmar i Svenska kyrkan. Under november och december 2024 och januari 2025 hade Svenska kyrkan fler aktiva inträden än utträden.

Vid inträde efterfrågas inte skäl till att personen vill döpas eller bli medlem.

Hantering av information om utträdesorsaker

Idag sker utträdet med hjälp av blankett eller genom att personen själv skriver en anmälan om utträde. Den måste innehålla personnummer, för- och efternamn, adress och vara egenhändigt undertecknad. Inte heller i den nationella blanketten för utträde efterfrågas skäl till utträde.

Svenska kyrkan kan liksom andra organisationer efterfråga skäl till utträde på en utträdesblankett. Det finns emellertid viktiga regler och begränsningar att förhålla sig till, framför allt vad gäller integritet och dataskydd. En fråga om skäl måste alltid vara frivillig att besvara. Dessa uppgifter omfattas av dataskyddsförordningen (GDPR) vilket innebär att information om skäl till utträde kan räknas som känslig eller personligt identifierande.

Om Svenska kyrkan skulle ta beslut om att efterfråga skäl till utträde på utträdesblanketten, krävs en tillståndsprocess som omfattar lagring, hantering, rutiner för församlingarna, samt tillsyn.

Ett insamlat material där bortfall, kvalitet i processen och bakgrundsvariabler saknas är också svårt att på ett säkert sätt använda i en vidare analys av utträdesorsaker. Däremot kan församlingarna, via den nationella undersökningen Svenska kyrkans attitydundersökning, i viss mån se om det finns regionala skillnader när det gäller övergripande utträdesorsaker.

Forskning om utträden

Svenska kyrkan har under många år forskat i ämnet utträdesorsaker. Kyrkokansliets medlemsstudier som *Utträden som utmanar* (2003), *Svenska kyrkans medlemmar* (2011) och *Medlemmar i rörelse* (2018) visar att bakgrundsfaktorer som utbildning, inkomst, kön och ålder också påverkar sannolikheten för utträden.

I *Nyckeln till Svenska kyrkan* finns flera artiklar som behandlar frågor om utträden, orsaker och attityder hos dem som har trätt ur. Exempelvis *Medlemmars flyttmönster och utträden ur Svenska kyrkan – finns det samband?* (2020), *Tidigare medlemmars syn på tro, tradition och Svenska kyrkans roll i samhället* (2023), *Kyrkoavgiftsförändringar och utträden – finns det ett samband?* (2024) och *De små rörelsernas stora magnitud* (2024).

Det pågår nu också en ny forskningsstudie med arbetsnamnet *Medlemskap i 2000-talet* som publiceras 2027.

Frågor som rör utträden ur Svenska kyrkan har behandlats vid upprepade tillfällen i kyrkomötet under de senaste decennierna. Motionerna har behandlat frågor om strategi mot medlemstapp och utträdesorsaker. Till 2017 års kyrkomöte inkom det två motioner om att utarbeta en medlemsstrategi för Svenska kyrkan. (2017:2 och 2017:117). Kyrkolivsutskottet skriver i sitt betänkande Kl 2017:1 att frågan är viktig men att nationell nivå tar fram medlems- och verksamhetsstatistik och att det pågår fördjupade studier i in- och utträdesfrågan. Vidare lyfter utskottet att det är församlingens uppdrag att ta fram en medlemsstrategi. Utskottet föreslog därför att båda motionerna skulle avslås. Kyrkomötet delade inte uppfattningen om strategi. Kyrkomötet biföll kyrkomötet motion 2017:117 av Jesper Eneroth och Mattias Kristenson om medlemsutvecklingsstrategi.

År 2021 behandlades frågan om orsaker till utträden i motion 2021:7 Minskat antal medlemmar. Kyrkomötet avslog motionen med samhälls- och kulturutskottets motivering att det pågår ett kontinuerligt forsknings- och analysarbete om varför människor väljer att träda in i och ut ur Svenska kyrkan.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2025:31.
--

Utskottet finner att det redan pågår en nationell löpande insamling av information om skäl bakom in- och utträden. Den forskning som finns ger goda insikter i varför människor väljer att lämna Svenska kyrkan. Utskottet konstaterar också att en lokal dokumentation baserad på en blankett omfattas av GDPR och skulle innebära en omfattande administration och kräva tillsyn.

Utskottet vill understryka att det är församlingens uppgift att själv besluta om man vill efterfråga skäl till utträde och vilken typ av dialog man vill ha. I den nuvarande ordningen kan församlingen kontakta den som utträder för ett personligt samtal. Det kan vara både en diakonal och en själavårdande kontakt. Frågan bör hanteras på församlingsnivå och är därmed inte en fråga för kyrkostyrelsen att hantera. Utskottet föreslår att kyrkomötet avslår motionen.

Uppsala den 1 oktober 2025

På samhälls- och kulturutskottets vägnar

Sofia Rosenquist, ordförande

Magdalena Widmark, sekreterare

Beslutande: Sofia Rosenquist, ordförande, Anton Härder, Lina Dahm, Roger Sjöberg, Katarina Hofling, Boel Johansson, Lena Arman, Stig Axelsson, Birgit Kullingsjö, Kerstin Eskhult, Sven Ingvar Holmgren, Peter Laufer, Margareta Carlsson, Tomas Rosenlundh och Elisabeth Sandlund.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Olle Rydell, Mattias Benke, Bodil Wennerström, Claes Gunnar Bidebo, Barbro Wiskari, Joakim Persson, Karin Stierna, Rodney Engström, *Jenny Delén*, Per Carlberg, Lina Ahl, Paavo Ruokojärvi och Marja Sandin-Wester.

Biskop Fredrik Modéus har deltagit i utskottets överläggningar.

SK 2025:7

Reservation

Jag reserverar mig mot beslutet.

Peter Laufer

**Kyrkomötet
Samhälls- och kulturutskottets betänkande 2025:8**

Åtgärdsplan mot kristofobiska hatbrott

Sammanfattning

Betänkandet behandlar motion 2025:28. Motionärerna vill att Svenska kyrkan upprättar en åtgärdsplan mot kristofobiska hatbrott, samt uppvaktar riksdag, regering och kommuner för att verka för en nationell offentlig åtgärdsplan. Utskottet motsätter sig förslaget av flera skäl. I de fall hatbrott begås mot personer i Svenska kyrkan riktas de oftast mot dem som arbetar i diakonala och öppna verksamheter. Det är den lokala arbetsgivaren som ansvarar för att ta fram åtgärdsplaner för medarbetarnas säkerhet.

Vidare visar Brottsförebyggande rådets statistik att kristofobiska hatbrott inte är ett omfattande problem i Sverige. Utskottet föreslår därför att kyrkomötet avslår motionen i dess helhet.

Till betänkandet finns en reservation.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. avslå motion 2025:28, punkt 1,
2. avslå motion 2025:28, punkt 2.

Motionens förslag

Motion 2025:28 av Daniel Engström m.fl., Åtgärdsplan mot kristofobiska hatbrott

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att

1. upprätta en åtgärdsplan mot kristofobiska hatbrott för Svenska kyrkan, i samverkan med offentliga aktörer,
2. uppvakta riksdag, regering och kommuner för att verka för att en nationell offentlig åtgärdsplan mot kristofobi tas fram och genomförs.

Bakgrund

Brottsförebyggande rådet, Brå, samlar vartannat år statistik gällande hatbrott. Den senaste sammanställningen är från 2022, då 2 695 hatbrott anmälades. Av flera anmälningar framgick det att det fanns mer än ett motiv till hatbrotten. Totalt identifierades därför 2 834 motiv till hatbrotten, med följande fördelning:

- ♦ 53 procent av motiven var främlingsfientliga och rasistiska.
- ♦ 16 procent riktades mot religiösa grupper.
- ♦ 12 procent var hbtqi-relaterade.
- ♦ 19 var ospecificerade hatbrott.

De 16 procenten som riktades mot religiösa grupper utgjorde 455 motiv. Av dessa var

- ♦ 280 islamofobiska
- ♦ 140 antisemitiska
- ♦ 35 kristofobiska.

Olika grupper utsätts för olika slags brott

En tidigare rapport från Brå, Polisanmälda hatbrott 2020, visar att hatbrotten mot olika religiösa grupper skilde sig åt väsentligen.

De antisemitiska hatbrotten utgjordes till stor del av hets mot folkgrupp på sociala medier och offentlig plats. I de flesta fall rörde det sig om allmänt antisemitiska budskap som inte riktades mot någon specifik person.

De islamofobiska hatbrotten utgjordes huvudsakligen av brottskategorierna ofredande, hets mot folkgrupp och olaga hot. Kvinnor utsattes oftare än män.

De kristofobiska hatbrotten präglades av en stor andel olaga hot, där den utsatta ofta var en man. Enligt rapporten *Hot och risker i trossamfund* (Myndigheten för stöd till trossamfund, 2025) sker brotten främst i Svenska kyrkans diakonala verksamhet och i den öppna hjälpverksamheten, dit människor med psykiska och sociala problem ofta söker sig. Rapporten sammanfattar att våldsbrotten som drabbar kyrkorna främst kopplas till att de anställda är utsatta i sin yrkesutövning och till samfundens öppna förhållningssätt, snarare än till deras religiösa tillhörighet. Nazistiskt klotter på kyrkor var även vanligt förekommande.

De båda rapporterna från Brå visar också att antalet kristofobiska brott i Sverige har minskat från två procent till en procent av alla hatbrott med religiösa motiv mellan 2021 och 2022. För samtliga hatbrott med religiösa motiv finns emellertid ett mörkertal, visar rapporten *Hot och risker i trossamfund*. Rapporten använder sig delvis av Brå:s statistik, delvis andra källor som egen enkätundersökning till trossamfund. I rapporten framkom också att nio av tio trossamfund anser att det krävs mer interreligiöst arbete för att motverka antireligiösa brott i Sverige.

Svenska kyrkans säkerhetsarbete

Svenska kyrkans nationella nivå har kännedom om rapporten *Hot och risker i trossamfund*, men anser i nuläget att risken för kristofobi inte är sådan att den påverkar Svenska kyrkans säkerhetsarbete.

Svenska kyrkan är en aktiv medlem i Sveriges kristna råd, SKR. Under lång tid har Sveriges kristna råd varit engagerad i hur konvertiters asylärenden utreds och bedöms.

Under åren har SKR kritiserat bland annat vilka frågor som ställs under den muntliga asylutredningen och hur bevisning värderas. En del av kritiken har varit att Migrationsverket saknar kunskap och förståelse

- ♦ för kristen tro och kristet liv, och hur dessa kan ta sig till uttryck hos enskilda och gemenskaper
- ♦ om skillnader och likheter mellan olika kristna samfund.

SKR har under åren fört dialog med Migrationsverket. Under 2023–2024 genomförde Migrationsverket en utbildningssatsning för sina anställda. En del i utbildningen utgjordes av ett dialogseminarium, lett av präster, pastorer och en diakon, samordnade av SKR. Sammanlagt 256 anställda vid Migrationsverket har tagit del av utbildningen.

Svenska kyrkan lyfter, enskilt och tillsammans med andra trossamfund, vikten av att skydda religionsfriheten i Sverige. Detta har bland annat gjorts i två möten med FN:s särskilda rapportör för tro och övertygelsefrihet inför rapporten om situationen för religionsfrihet i Sverige – ett möte med SKR och ett möte med ärkebiskop Martin Modéus under hösten 2023, rapporten publicerades våren 2024.

FN:s råd för mänskliga rättigheter, UPR, granskar regelbundet medlemsländerna för att se hur de följer mänskliga rättigheter. Svenska kyrkan har fört dialog med regeringen kring granskningen av Sverige under 2024–2025. Svenska kyrkan har tillsammans med andra civilsamhällesorganisationer bidragit till en alternativ rapport inför nuvarande rapportperiod.

I rapporten lyfts bland annat att Sverige behöver stärka arbetet mot religiös intolerans och hatbrott, inklusive att säkerhetsställa att religionsfriheten är adresserat som en specifik grund för diskriminering i analyser och policyimplementering. Även situationen för konvertiter lyfts i rapporten (MR-fonden m.fl., Joint CSO submission Sweden for Sweden's fourth Universal Periodic Review in 2025).

Svenska kyrkan bidrog även med en rapport tillsammans med SKR och Samiska rådet under granskningen för 2019–2020, där liknande problematik lyftes (Joint Written submission by Church of Sweden And the Christian Council of Sweden for Sweden's Third Universal Periodic Review – July 2019).

Svenska kyrkan har de senaste åren gett ett extra stöd till Sveriges interreligiösa råd med målet att organisationen ska kunna bygga upp ett hållbart och långsiktigt arbete. Rådet arbetar bland annat med att stärka religionsfrihetens ställning och möjliggöra trossamfunden att vara en enad röst mot alla former av rasism, antisemitism, antimuslimsk rasism och religionsfientlighet.

Under det senaste året har rådet bedrivit utvecklingsprojektet Tillit, finansierat av Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, MUCF. Syftet är att rusta interreligiösa råd, nätverk och medlemssamfund med kunskap och metoder för att bättre bidra till ökad sammanhållning i samhället.

Under våren bjöd projektet in till publika kunskapswebbinarier om rasism med några av Sveriges främsta experter och forskare.

Act Svenska kyrkan stöttar utsatta troende i andra länder

Svenska kyrkan stöttar utsatta troende oavsett religion, i synnerhet i länder där det förekommer mycket våld mot troende människor, genom arbetet i Act Svenska kyrkan

och genom de globala ekumeniska allianserna så som Kyrkornas världsråd, Lutherska världsförbundet och Act Alliance.

Motioner i riksdagen

Under de senaste fem åren har riksdagen tagit ställning till två motioner som har rört kristofobi (2020/21:491, Kartläggning av kristofobi i Sverige och 2024/25:139, Utredning om kristofobi). Båda fick riksdagens avslag. Riksdagen sa 2020 nej till ett antal förslag i motioner om fri och rättigheter och om förebyggande av våldsbejakande extremism, med hänvisning bland annat till pågående arbete eller att åtgärder inte behövs. År 2024 sade riksdagen nej till ett antal förslag om och fri- och rättigheter med hänvisning bland annat till tidigare och pågående arbete inom de frågor som förslagen handlade om.

Tidigare behandling i kyrkomötet

År 2024 biföll kyrkomötet motion 2024:51, Förverkliga religionsfrihet i ett mångreligiöst samhälle. Ett av motionens syften var att främja framväxten av fler interreligiösa råd, nätverk och mötesplatser. I betänkande Eu 2025:7 ansåg utskottet att ”för att religionsfrihet ska bli på riktigt behöver vi arbeta för religionsdialog”.

I motion 2024:34, Förnyad religionsdialog föreslog motionären att kyrkostyrelsen skulle ta initiativ till förnyad religionsdialog mellan judar och muslimer. Utskottet ansåg i betänkande EU 2024:6 att det inte är Svenska kyrkans uppgift att som utomstående part sätta grupper i dialog med varandra och föreslog avslag på motionen. Det blev också kyrkomötets beslut.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2025:28.

Utskottet konstaterar att alla former av hatbrott är oacceptabla. Enligt Brottsförebyggande rådets statistik är emellertid specifikt kristofobiska hatbrott inte ett omfattande problem i Sverige. Brott mot kristna inom Svenska kyrkans verksamhet sker oftast i relation till anställda och ideella i det diakonala arbetet eller i andra öppna verksamheter. Åtgärdsplaner för att motverka dessa brott ska den lokala arbetsgivaren ansvara för.

Utskottet konstaterar också att Svenska kyrkan redan arbetar för att till exempel skydda religionsfriheten i Sverige, bland annat genom stöd till Sveriges interreligiösa råd, och för att lyfta frågor om hur konvertiters asylprocess hanteras. Ibland arbetar Svenska kyrkan självständigt i dessa frågor, ibland tillsammans med andra aktörer.

Utifrån detta föreslår utskottet att motionen avslås. Utskottet vill dock tillägga att risken för hatbrott kan minskas på ett annat sätt – med fler interreligiösa samtal. Dessa är viktiga för att människor av olika tro ska närma sig varandra.

Uppsala den 2 oktober 2025

På samhälls- och kulturutskottets vägnar

Sofia Rosenquist, ordförande

Anna Yngvesson, sekreterare

Beslutande: Sofia Rosenquist, ordförande, Anton Härder, Lina Dahm, Roger Sjöberg, Katarina Hofling, Boel Johansson, Lena Arman, Stig Axelsson, Birgit Kullingsjö, Kerstin Eskhult, Sven Ingvar Holmgren, Peter Laufer, Margareta Carlsson, Tomas Rosenlundh och Elisabeth Sandlund.

SK 2025:8

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Olle Rydell, Mattias Benke, Bodil Wennerström, Claes Gunnar Bidebo, Barbro Wiskari, Joakim Persson, Karin Stierna, Rodney Engström, Jenny Delén, Lina Ahl, Paavo Ruokojärvi och Marja Sandin-Wester.

Biskop Fredrik Modéus har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Jag reserverar mig mot beslutet.

Peter Laufer

**Kyrkomötet
Samhälls- och kulturutskottets betänkande 2025:9**

Andlig fördjupning på kriminalvårdsanstalter

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2025:66 om andlig fördjupning på kriminalvårdsanstalter. Utskottet anser att vi som kyrka har ett uppdrag och ansvar att erbjuda möjlighet till andlig fördjupning och existentiell hälsa. Utskottet delar uppfattningen att det finns goda skäl att uppdra till kyrkostyrelsen att föra en dialog med regeringen och Kriminalvården om att återuppta den tidigare nedlagda klosterverksamheten eller en liknande verksamhet. Utskottet föreslår kyrkomötet att bifalla motion 2025:66.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2025:66.

Motionens förslag

**Motion 2025:66 av Britt Björneke, Andlig fördjupning på
kriminalvårdsanstalter**

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att föra en dialog med regeringen och Kriminalvården om att återuppta klosterverksamheten i form av retreatar på vissa kriminalvårdsanstalter eller anordna annan liknande verksamhet med andlig fördjupning för intagna.

Bakgrund

Svenska kyrkans arbete inom kriminalvården

Vid de flesta svenska häkten och anstalter finns församlingsanställda präster och diakoner från Svenska kyrkan tillgängliga. Själavårdare inom kriminalvården kallas nav-medarbetare. Nav står för Nämnden för andlig vård.

Nav-medarbetarna möter de intagnas behov av personliga samtal, anordnar gudstjänster och erbjuder samtalsgrupper. De medverkar också i undervisning och vägledning i etiska och existentiella frågor. I uppdragen ingår även att hjälpa häktade och intagna att få träffa företrädare för sin tro och religion.

Sveriges kristna råd, SKR, samordnar uppdraget att förmedla själavården på samtliga anstalter och häkten i landet genom ett avtal med Kriminalvården. Till uppdraget hör också ansvar för utbildning och utveckling av den andliga vården, i samråd med

Själavårdare i Kriminalvården, SiK. På kyrkokansliet i Uppsala finns en kontaktperson från Svenska kyrkan.

Nuläge – fler klienter och högre krav

I Sverige fanns det i slutet av 2024 46 anstalter och 42 häkten. Här möter Svenska kyrkan män, kvinnor och minderåriga. Det pågår för närvarande en kraftig utbyggnad av kriminalvården och det råder stor platsbrist på anstalterna.

Den 1 oktober 2024 var antalet pågående fängelseverkställigheter på anstalt 8 206 och i genomsnitt 3 470 klienter inskrivna i häkte. Detta ska jämföras med att det 2023 fanns cirka 5 700 anstaltsplatser och 2 950 ordinarie häktesplatser. Inom en tioårsperiod planeras en utökning av antalet ordinarie platser på häkten och anstalter till sammanlagt 27 000.

Den prognostiserade fortsatta ökningen av antalet klienter, samt kraven och förväntningarna på en kraftig utbyggnad av Kriminalvården, kommer fortsatt innebära utmaningar, och riskerar att få konsekvenser för verksamhet och säkerhet.

I Kriminalvårdens kapacitetsrapport 2025–2034 beskrivs myndighetens plan för platskapaciteten i anstalter och häkten på tio års sikt. Den innehåller redan fattade och vissa kommande beslut.

Det ansträngda läget i kriminalvården har resulterat i att flera program- och behandlingsverksamheter i kriminalvårdens regi har avslutats, eftersom det har saknats resurser i form av personal, kompetens och utrymme. Även för nav-arbetet begränsas möjligheten att samlas i grupp på grund av bristen på rum och för att det har blivit svårare att röra sig på anstalten.

Klosterverksamhet på Kumlaanstalten och Skänninge-anstalten

Klosterverksamhet har bedrivits av medarbetare inom den andliga vården i Kriminalvården vid anstalterna i Kumla och Skänninge.

Vid Kumlaanstalten startade klosterverksamheten 2001 och bedrevs på en vanlig avdelning med högsta säkerhetsklass som hade anpassats för klosterverksamheten, bland annat med ett andaktsrum.

Vid Skänningeanstalten startade verksamheten 2008 med Kumlaanstalten som förebild. Genom klosterverksamheten erbjöds livstidsdömda och långtidsdömda att delta i retreat. Redskapen var bland annat tystnad, avskildhet, bibeltexter och enskilda samtal med vägledare.

Under verksamhetsåret 2018 hölls det 19 olika retreat med 165 deltagare vid anstalten i Kumla. I slutet av 2018 meddelade Kriminalvården att klosterverksamheten vid Kumlaanstalten skulle läggas ned på grund av platsbrist. Ett år senare lades också verksamheten i Skänninge ner av samma anledning.

Kriminalvården meddelade vid tillfället att det är oklart när verksamheten kan återupptas.

Kyrkomötet 2009

Vid kyrkomötet 2009 bifölls en motion (2009:21) som föreslog ett uppdrag till kyrkostyrelsen att kartlägga och utvärdera självvård och andlig vägledning inom Svenska kyrkan, samt att undersöka det eventuella behovet av institutionellt stöd på den nationella nivån.

Kyrkolivsutskottet motiverade sitt förslag till bifall med att en samlad bild av självvårdstraditioner, former för andlig vägledning och former av andlig fördjupning saknades. Utskottet ansåg också att det saknades en teologisk bearbetning av hur dessa former av andlig fördjupning förhåller sig till luthersk tradition och luthersk spiritualitet (Kl 2009:03).

Kyrkomötet 2014

2014 biföll kyrkomötet en motion (2014:101) som föreslog att kyrkostyrelsen skulle få i uppdrag att göra en översyn av utbildning inom självvård och komma med förbättringsförslag vid behov. Kyrkolivsutskottet föreslog bifall till motionen och motiverade med att det fanns behov, trots en nyligen genomförd utbildningsreform, av översyn av utbildningen i självvård och att undersöka möjligheter till fortbildning (Kl 2014:20).

Kyrkomötet 2022

Kyrkomötet 2022 behandlade motionen 2022:54 som föreslog att kyrkostyrelsen skulle få i uppdrag att genomföra förbättringar för självvårdare och vidta åtgärder för självvårdens fortsatta existens. I kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2022:9 framgår att utskottet var överens med motionären om att självvård är ett viktigt område som måste värnas och utvecklas. Utskottet noterade att kyrkostyrelsen de senaste åren har utvärderat utbildning och fortbildning i självvård samt kartlagt självvårdares möjligheter till fortbildning och handledning. Utskottet hade också erfarit att mot slutet av 2022 skulle det slutföras en utredning om framtidens prästutbildning som särskilt skulle beakta behoven av att stärka förmågan att ge självvård.

Med anledning av redan genomförda utredningar och den då pågående utredningen och deras syfte att stärka förutsättningarna för självvårdare att utöva självvård föreslog utskottet att kyrkomötet skulle anse motionen besvarad med vad utskottet anfört. Kyrkomötet beslutade i enlighet med utskottets förslag.

Kyrkomötet 2024

Kyrkomötet 2024 behandlade motion 2024:21, Alternativa behandlingsformer på kriminalvårdsanstalter. Motionen föreslog att kyrkostyrelsen ska föra dialog med regering och kriminalvård så att Svenska kyrkan tillsammans med andra religiösa samfund får möjlighet att driva alternativa behandlingsformer på kriminalvårdsanstalter.

Utskottet ansåg att motionen hade en viktig intention, men att begreppet alternativa behandlingsformer kan tolkas olika och att Svenska kyrkan inte kan bestämma vad som ska gälla för andra trossamfund. Utskottet föreslog därför att kyrkomötet skulle avslå motionen vilket blev beslutet.

Under överläggningen föreslogs att kyrkostyrelsen skulle föra en dialog med regeringen och kriminalvården om att ge Svenska kyrkan tillsammans med andra

aktörer möjlighet att utöka den andliga vården på kriminalvårdsanstalter. Kyrkomötets förste vice ordförande bedömde att förslaget inte låg inom ramen för utskottets beredning vilket innebar att förslaget inte kunde tas upp för beslut.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2025:66.

Utskottet anser att motionären pekar på en angelägen fråga och vill lyfta fram det viktiga arbete som Svenska kyrkan gör på kriminalvårdsanstalterna. Som kyrka har vi ett uppdrag och ansvar att erbjuda möjlighet till andlig fördjupning och existentiell hälsa.

Den tidigare klosterverksamheten vid anstalterna i Kumla och Skänninge, som bedrevs fram till 2018–2019, har visat att retreatar med fokus på tystnad, bibelstudier och vägledning kan ha en positiv inverkan på intagna. Att denna verksamhet lades ned på grund av platsbrist är beklagligt, och det finns goda skäl att verka för att den återupptas. Utskottet föreslår därför kyrkomötet att bifalla motion 2025:66.

Uppsala den 1 oktober 2025

På samhälls- och kulturutskottets vägnar

Anton Härder, ordförande

Mattias Nihlgård, sekreterare

Beslutande: Sofia Rosenquist, ordförande, Anton Härder, Lina Dahm, Roger Sjöberg, Katarina Hofling, Boel Johansson, Lena Arman, Stig Axelsson, Birgit Kullingsjö, Kerstin Eskhult, Sven Ingvar Holmgren Peter Laufer, Margareta Carlsson, Tomas Rosenlundh och Elisabeth Sandlund.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Olle Rydell, Mattias Benke, Bodil Wennerström, Claes Gunnar Bidebo, Barbro Wiskari, Joakim Persson, Karin Stierna, Rodney Engström, Jenny Delén, Per Carlberg, Lina Ahl och Paavo Ruokojärvi.

Biskop Fredrik Modéus har deltagit i utskottets överläggningar.

**Kyrkomötet
Samhälls- och kulturutskottets betänkande 2025:10**

Inrätta ett kyrkohistoriskt museum

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2025:43. Motionen föreslår att kyrkomötet ska fatta beslut om att inrätta ett kyrkohistoriskt museum. Utskottets mening är att det kyrkliga kulturarvet främst ska tillgängliggöras i sitt lokala sammanhang, som en del av kyrkorummet och i gudstjänstens liturgi. Det finns dessutom flera museer som visar det kyrkliga kulturarvet regionalt och nationellt. Att inrätta ett nytt museum kräver en omfattande tillståndsprocess i relation till länsstyrelserna i enlighet med kulturmiljölagen. Utskottet understryker att den kyrkoantikvariska ersättningen inte bör belastas med en ny museiverksamhet och att ersättningen redan i dag inte räcker för att täcka församlingarnas behov. Utskottet vill också lyfta fram den möjlighet som finns att ta del av kulturarvet digitalt genom appen Kyrkguiden. Utskottet föreslår därför att kyrkomötet avslår motionen.

Till betänkandet finns en reservation.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2025:43.

Motionens förslag

Motion 2025:43 av Anna Sundberg, Inrätta ett kyrkohistoriskt museum

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda förutsättningarna för ett nationellt kyrkohistoriskt museum.

Bakgrund

Svenska kyrkan har ett omfattande och levande kulturarv och en historia som spänner över teologi, hantverk, arkitektur, liturgi, tradition och samhällsansvar.

Svenska kyrkan är, genom församlingarna, en av landets största kulturarvsförvaltare. I närmare 3000 kyrkobyggnader, skyddade av bestämmelserna i kulturmiljölagen, samt i andra byggnader på kyrktomter och begravningsplatser, finns mer än 200 000 kulturhistoriskt värdefulla kyrkliga inventarier.

Ansaret för inventarierna vilar främst lokalt på församlingarna, men stöds av stift och nationell nivå, och förvaltas med ekonomiskt stöd via kyrkoantikvarisk ersättning

från staten (490 miljoner kronor årligen). Vart femte år genomförs en så kallad kontrollstation för den kyrkoantikvariska ersättningen. Vid kontrollstationen analyserar regeringen Svenska kyrkans rapport om hur kulturarvet förvaltas och tillgängliggörs.

Lokalt förankrad kulturarvsförvaltare

De kulturhistoriska värden som är förknippade med det kyrkliga kulturarvet och dess historia har tillkommit genom historien utifrån församlingarnas lokala förutsättningar och behov. Kyrkorummen är framför allt levande gudstjänstlokaler, men de rymmer också konst- och kulturföremål av nationell betydelse. Många församlingar, särskilt domkyrkor, visar idag upp samlingar i egna museer eller utställningar.

Svenska kyrkans kulturmiljöer attraherar ett stort antal besökare. Enligt en undersökning som Novus genomfört på uppdrag av Svenska kyrkan besöker 40 procent av svenskarna en kyrka som turist minst en gång per år.

Inom Svenska kyrkan finns en tydlig ansvarsfördelning för förvaltningen av det kyrkliga kulturarvet. Församlingarna ansvarar för att förvalta och tillgängliggöra de föremål, miljöer och byggnader som finns lokalt, Stiften och den nationella nivån ska främja och stödja församlingarna i detta ansvarstagande.

Delar av kulturarvet finns också på statliga och regionala museer, såsom Historiska museet och läns museerna. Staten tar dessutom ansvar för kyrkliga samlingar genom bland annat Statens historiska museum och Riksantikvarieämbetets nationella samordning kring vård, konservering och kunskapsspridning.

Enligt överenskommelsen mellan staten och Svenska kyrkan ansvarar Svenska kyrkan för att hålla de kyrkliga kulturminnena tillgängliga i minst samma omfattning som vid relationsändringen år 2000. Samtidigt utvecklas modeller för ökad tillgänglighet och för att nå bredare målgrupper. Exempel är utställningssatsningar i Uppsala domkyrka, Lunds domkyrkomuseum och Linköpings slotts- och domkyrkomuseum. Digitalt finns även appen Kyrkguiden, utvecklad för att bland annat tillgängliggöra det kyrkliga kulturarvet. Den ger tillgång till fakta och historik om kyrkobyggnader och andra kyrkliga kulturmiljöer. Informationen omfattar arkitektur, konst, inventarier och platsernas kulturhistoriska betydelse.

Tidigare behandling i Sveriges riksdag

Frågan om att inrätta ett nationellt museum för Svenska kyrkans kulturarv har behandlats av Sveriges riksdag. Under de senaste decennierna har det vid upprepade tillfällen inkommit motioner och initiativ kring att upprätta ett särskilt kyrkomuseum eller att ge Svenska kyrkans kulturarv en ännu tydligare plats i det nationella museilandskapet.

Motionerna 2019/20:348 *Kyrkohistoriskt museum*, 2020/21:2219 *Kyrkohistoriskt museum*, 2021/22:2476 *Museifrågor* och 2023/24:356 *Kyrkohistoriskt museum* har alla behandlat frågan om att utreda möjligheten att upprätta ett nationellt kyrkohistoriskt museum. Dessa förslag har genomgående fått avslag. Skälen har varit att ansvaret för det kyrkliga kulturarvet redan är tydligt reglerat genom kulturmiljölagen samt genom den kyrkoantikvariska ersättningen, som säkerställer vård, bevarande och tillgängliggörande i hela landet.

Riksdagen har betonat vikten av att kyrkorummen är levande och brukade miljöer snarare än statiska museer, samt att kulturarvet bör förvaltas och tillgängliggöras i sin lokala kontext. Samtidigt har vikten av fortsatt samverkan mellan Svenska kyrkan, staten och den museala sektorn understrukits för att bibehålla och utveckla arvet.

I sitt betänkande Kr 2014:3 behandlade kyrkorättsutskottet frågan om ett nationellt museum. Då gällde ärendet motion 2014:81 *Svenska kyrkans kulturarbete* som bland annat föreslog att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda förutsättningarna för ett nationellt kyrkohistoriskt museum.

Utskottet poängterade vikten av ett levande kyrkligt kulturarv. Det föreslog dock, bland annat med hänvisning till det omfattande kulturarvsarbete som redan pågick, avslag på motionen, vilket även blev kyrkomötets beslut.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2025:43.

Utskottet vill betona vikten av att tillgängliggöra det kyrkliga kulturarvet och att detta sker i sitt sammanhang, som en del av kyrkorummet och i gudstjänstens liturgi. Delar av det kyrkliga kulturarvet visas på läns museer och särskilda museer kopplade till församlingarna.

Frågan om ett kyrkohistoriskt museum har även behandlats av Sveriges riksdag, som har avslagit förslagen med hänvisning till det arbete som sker inom ramen för den kyrkoantikvariska ersättningen, KAE. Ett museum skulle enligt utskottet ytterligare belasta KAE och även omfatta ett betydande arbete när det gäller urval av föremål och tillståndsprövar hos länsstyrelserna. En utmaning med att tillgängliggöra kulturarvet lokalt är att KAE inte har höjts i den utsträckning som behövs.

Utskottets mening är att det kyrkliga kulturarvet ska upplevas på plats i kyrkorummet. Kulturarvet är en del av kyrkans liv och bär ett budskap genom tiden. Här finns också en samsyn med de beslut som riksdagen har fattat i frågan. Utskottet vill också lyfta fram den möjlighet som finns att ta del av kulturarvet digitalt genom appen Kyrkguiden och med andra digitala lösningar.

Uppsala den 1 oktober 2025

På samhälls- och kulturutskottets vägnar

Sofia Rosenquist, ordförande

Magdalena Widmark, sekreterare

Beslutande: Sofia Rosenquist, ordförande, Anton Härder, Lina Dahm, Roger Sjöberg, Katarina Hofling, Boel Johansson, Lena Arman, Stig Axelsson, Birgit Kullingsjö, Kerstin Eskhult, Sven Ingvar Holmgren, Peter Laufer, Margareta Carlsson, Tomas Rosenlundh och Elisabeth Sandlund.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Olle Rydell, Mattias Benke, Bodil Wennerström, Claes Gunnar Bidebo, Barbro Wiskari, Joakim Persson, Johan Linnman, Karin Stierna, Rodney Engström, Jenny Delén, Per Carlberg, Lina Ahl, Paavo Ruokojärvi, Nils Jernqvist och Marja Sandin-Wester.

Biskop Fredrik Modéus har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Jag reserverar mig mot beslutet.

Peter Laufer

**Kyrkomötet
Samhälls- och kulturutskottets betänkande 2025:11**

Introduktion till kristendomen på olika språk

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2025:23 Introduktion till kristendomen på olika språk. Motionären anser att det finns ett behov av att ta fram texter med en introduktion till kristendomen på olika invandarspråk. Utskottet uppfattar dock inget behov av detta, dels då texter redan finns, dels då AI översätter texter i snabbare takt än Svenska kyrkan kan. Utskottet anser dessutom att det är i personliga möten i församlingarna som människor främst kan komma till tro och där finns språklig hjälp att få. Utifrån detta resonemang föreslår utskottet att kyrkomötet avslår motionen.

Till betänkandet finns en reservation.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2025:23.

Motionens förslag

Motion 2025:23 av Daniel Engström m.fl., Introduktion till kristendomen på olika språk

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att i missionssyfte ta fram texter med en introduktion till kristendomen på olika invandarspråk.

Bakgrund

Material på intranätet Kornet och i webbshoppen

På Svenska kyrkans intranät Kornet finns material som är översatt till andra språk. Det är tänkt att användas som stöd i kontakten med människor som är nya i Sverige. Bland materialet finns följande:

- ♦ En text för den som vill bli medlem i Svenska kyrkan – om dopet och hur man blir medlem (arabiska, farsi, franska, spanska, tigrinja, tyska).
- ♦ Foldern En kyrka – många ansikten. Den handlar bland annat om kyrkliga handlingar, musik, kulturarv och diakonalt arbete (svenska, arabiska, farsi.).
- ♦ Foldern Rum för alla – lite mer om Svenska kyrkan (svenska, engelska, arabiska).
- ♦ Boken In-Tro – introduktion till kristen tro finns som nedladdningsbar pdf (svenska) på Kornet och som bok (arabiska) att beställa gratis i Svenska kyrkans webbshop.

- ◆ Översättningar av moment i gudstjänsten, till exempel Herrens bön, trosbekännelsen, välsignelsen och instiftelseorden, centrala texter i dop och begravningsgudstjänsterna samt vissa allmänna nyckelord. (dari, persiska, tigrinja och delvis arabiska.)

För närvarande pågår inget nytt översättningsarbete till invandrar språken. Däremot översätts texter om kristen tro kontinuerligt till de nationella minoritetsspråken.

På intranätet finns också material som vänder sig till anställda och ideella i Svenska kyrkan, med teologiska utgångspunkter:

- ◆ Teologisk grund: Därför engagerar sig Svenska kyrkan för människor på flykt.
- ◆ Stöd i mötet med kristna från andra kyrkotraditioner.
- ◆ Interreligiösa möten – om vad man bland annat ska tänka på i möten med människor med annan tro.

Den nationella nivån har tagit fram materialet på Kornet, men också utbildningar för möten med nyanlända. Allt finns tillgängligt och kan användas i hela organisationen.

Webbläsare översätter webbplatsen

Svenskakyrkan.se har inte översatt texter om till exempel kristen tro till invandrar språken, eftersom besökaren kan göra det själv med hjälp av vanliga webbläsare, som Edge och Chrome. Även med verktyget Google Translate kan man översätta webbsidor eller hela webbplatser. Om ursprungstexten är skriven på god svenska blir översättningarna som regel bra.

Dock finns ett urval av de texter om kristen tro som togs fram under programmet för lärande och undervisning översatta till finska, meänkieli, nordsamiska, sydsamiska och lulesamiska.

Tidigare behandling i kyrkomötet

Till kyrkomötet 2008 inkom motion 2008:86, Presentera evangeliet på invandrar språk via Internet, om att skapa evangeliserande texter på invandrar språk. (betänkande KI 2008:10). Kyrkolivsutskottet konstaterade i sitt betänkande att ett arbete redan pågick med att skriva informationstexter på engelska, finska, spanska, franska, tyska, samiska och teckenspråk. Utskottet konstaterade också att det inte såg behov av ett evangeliserande material, av det slag som motionären föreslog.

Sju år senare, i betänkande KI 2015:8 behandlades motion 2015:36, Svenska och de större invandrar språken. Motionären föreslog kyrkomötet att besluta att uppdra till kyrkostyrelsen att låta ta fram och förmedla introduktionsmaterial och vägledning om kristendom och Svenska kyrkan, på svenska och de större invandrar språken i missions- och samhällsorienterande syfte.

Utskottet ansåg i betänkandet att motionen skulle avslås, då behoven uttrycktes otydligt. Utskottet föreslog dock kyrkomötet att med anledning av motionen uppdra till kyrkostyrelsen att utreda vilka behov som finns av material om Svenska kyrkan och kristen tro på invandrar språk samt att utreda på vilka språk behoven är störst. Kyrkomötet beslutade enligt utskottets förslag.

I betänkandet KI 2016:02 Lärande och undervisning i Svenska kyrkan behandlades motion 2016:52 Undervisning och mission bland invandrare. Motionären föreslog att kyrkostyrelsen skulle ta fram en strategi för mission och undervisning bland invandrare. Utskottet menade att församlingarna behövde stöd i att hantera frågor kring

mission och undervisning för nya svenskar. Utskottet föreslog kyrkomötet att bifalla motionen och kyrkomötet beslutade som utskottet föreslog.

SK 2025:11

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2025:23.
--

Utskottet anser att det är viktigt att få läsa texter på sitt eget språk. Utskottet konstaterar dock att de texter med översättningar på olika språk som motionären efterfrågar redan finns tillgängliga på intranätet Kornet.

Utskottet lyfter vidare att församlingarna möter människor på olika språk och att en församling i sin församlingsinstruktion också ska beskriva på vilket sätt det görs. Vidare anger utskottet att det är i möten snarare än via texter eller en broschyr som människor har störst möjlighet att finna vägar till tro.

Till sist konstaterar utskottet att AI-tjänster idag översätter texter betydligt snabbare än kyrkan kan göra, och dessutom i de frågor som människor själva söker svar på. Sammantaget föreslår utskottet att kyrkomötet avslår motionen.

Uppsala den 2 oktober 2025

På samhälls- och kulturutskottets vägnar

Sofia Rosenquist, ordförande

Anna Yngvesson, sekreterare

Beslutande: Sofia Rosenquist, ordförande, Anton Härder, Lina Dahm, Roger Sjöberg, Katarina Hofling, Boel Johansson, Lena Arman, Stig Axelsson, Birgit Kullingsjö, Kerstin Eskhult, Sven Ingvar Holmgren, Peter Laufer, Margareta Carlsson, Tomas Rosenlundh och Elisabeth Sandlund.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Olle Rydell, Mattias Benke, Bodil Wennerström, Claes Gunnar Bidebo, Barbro Wiskari, Joakim Persson, Karin Stierna, Rodney Engström, Jenny Delén, ina Ahl, Paavo Ruokojärvi och Marja Sandin-Wester.

Biskop Fredrik Modéus har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Jag reserverar mig mot beslutet.

Peter Laufer

**Kyrkomötet
Samhälls- och kulturutskottets betänkande 2025:12**

Fängelseprästerna ska inte belasta församlingarna

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2025:47 om att fängelsepräster inte ska belasta församlingen. Utskottet anser att den nuvarande ordningen med lokal församling som ansvarig, stiftens stöd och nationella bidrag ger en god balans mellan närhet, ansvar och ekonomisk fördelning. Att ha ett fängelse inom församlingens område är inte en belastning, utan ett uttryck för kyrkans uppdrag att vara närvarande där människor befinner sig. Med tanke på att fler fängelser planeras, är det viktigt att bidragssystemet följer med i utvecklingen – inte att ansvaret flyttas bort från den lokala nivån.

Utskottet föreslår kyrkomötet att avslå motion 2025:47.

Till betänkandet finns en reservation.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2025:47.

Motionens förslag

Motion 2025:47 av Jan-Åke Isaksson m.fl.,
Fängelseprästerna ska inte belasta församlingarna

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att föra över ansvaret för fängelseprästerna inom Kriminalvården från församlingarna till en central nivå inom Svenska kyrkan.

Bakgrund

Ansvar för andlig vård på kriminalvårdsanstalter

Församlingen har ansvar, inte bara för sina medlemmar, utan för alla som vistas, för längre eller kortare tid, i församlingen, oberoende av bostadsort och kyrkotillhörighet. I 2 kap. 1 § kyrkoordningen står att församlingen har ansvar för den kyrkliga verksamheten för alla som vistas i församlingen. Detta är ett uttryck för lokaliseringsprincipen och knyter an till det så kallade vistelsebegreppet. Det kan exempelvis handla om personer som pendlar in för arbete på någon arbetsplats eller går i skola inom församlingen, om människor som befinner sig i fängelse, är intagna på sjukhus eller annan institution, eller bara som turister vistas tillfälligt på en flygplats som ligger inom

församlingens gränser. Det är församlingen som beslutar om vilken kyrklig verksamhet som ska bedrivas.

Allmänt om andlig vård inom kriminalvården

Vad gäller andlig vård inom kriminalvården har kriminalvården upphandlat med Sveriges kristna råd (SKR) att utveckla och samordna den andliga vården vid samtliga kriminalvårdsenheter i landet.

I Sverige finns det idag 47 anstalter och 39 häkten enligt Kriminalvården. Ungefär 70 av Svenska kyrkans medarbetare (präster och diakoner) har till uppgift att vara själavårdare i kriminalvården. Inom kriminalvården används ofta förkortningen Nav, som står för nämnden för andlig vård i kriminalvården. Nav har som uppgift att möjliggöra intagnas rätt att utöva sin religion då detta är en grundlagsskyddad rättighet. Den själavård som erbjuds är kristen och muslimsk men Nav-medarbetarna på respektive plats eller konsulenterna på Sveriges kristna råd kan vara behjälpliga med att ordna annan religiös företrädare vid behov. Den största delen av arbetet för de som arbetar med den andliga vården består av enskilda samtal, gruppsamtal och gudstjänstfirande med eller utan nattvard. Efter behov hålls också andakter, enskilt eller i grupp. Vigslar, dop, och bikt sker då det finns önskemål.

Organisation

På den nationella nivån sker en samordning av verksamheten genom SKR enligt ett avtal mellan kriminalvården och SKR. På SKR finns en präst, en pastor, en imam samt en samordnare av arbetet som sammanlänkar kyrkorna och samfunden och kriminalvårdens ansvar för den andliga vården och är sakkunniga inom arbetet.

Nav-kansliet på Sveriges kristna råd, SKR ser till att nya Nav-medarbetare blir säkerhetsprövade, ordnar två utbildningsveckor som är obligatoriska för medarbetarna att delta i samt vidareutvecklar och sprider kunskap om säkerhet, själavårdsfrågor och förhållningssätt i arbetet. De ger vid behov också råd och stöd till alla Nav-medarbetare oberoende av kyrka eller samfund. I Svenska kyrkans stift samordnas och främjas församlingarnas arbete på anstalter och häkten av en stiftssamordnare, som i vissa stift är en handläggare på stiftskansliet och i vissa stift en församlingspräst/diakon, som har fått uppdraget av stiftet som del i sin församlingstjänst. De kristna konsulenterna på SKR har regelbunden kontakt med dessa stiftssamordnare i olika frågor. Nav-kansliets fyra medarbetare har kontakt med alla nivåer inom Svenska kyrkan från församlingsnivå till stiftet.

Vid varje anstalt och häkte finns det en eller flera Nav-medarbetare. Pastoratet är arbetsgivare för Nav-medarbetarna från Svenska kyrkan. Det rekommenderas att medarbetarna ska ha kvar en del av sin tjänst inom ordinarie församlingsarbete. Kriminalvårdschefen eller den kriminalvårdsinspektör som utsetts som kontaktperson för Nav-medarbetarna kallar dessa regelbundet till lokala möten.

Kostnader och ansvar för fängelsepräster

I februari 2023 beslutade kyrkostyrelsen att införa en ny bidragsdel, ett institutions-själavårdsbidrag, inom ramen för det nationella finansieringssystemet. Det innebär bland annat att församlingen inte behöver stå för alla kostnader för fängelsepräster som verkar inom församlingen. Bakgrunden var att kyrkomötet 2018 beslutade (KmSkr 2018:5) att uppdra till kyrkostyrelsen att genomlyska skilda organisatoriska och ekonomiska möjligheter i syfte att säkerställa Svenska kyrkans fortsatta verksamhet på

Sveriges största flygplatser. Vidare beslutade kyrkomötet 2019 (KmSkr 2019:2) att uppdraga till kyrkostyrelsen att genomföra en översyn av och ta fram förslag på hur institutionssjälavården, där verksamhet och ansvar vilar på pastorat/församlingar, ska finansieras, med hänsyn till stiftens respektive nationell nivåns roll och uppgift och i förhållande till utjämnings-/bidragssystem. Kyrkostyrelsen beslutade 27 februari 2020 (§ 5) att de två uppdragen skulle beredas tillsammans.

Under våren 2021 samlades fakta in via en enkät där stiftskanslierna redovisade de olika uppdragen inom institutionssjälavården liksom de främjandeinsatser som är kopplade till dessa. Kyrkostyrelsen har därefter behandlat en rapport över genomförandet av kyrkomötesuppdragen om finansiering av institutionssjälavården och ett förslag att tillskapa en ny bidragsdel inom ramen för det nationella finansieringssystemet (KS 2020–0924). Kyrkostyrelsen beslutade 2021 att arbeta för att införa en ny bidragsdel inom ramen för det nationella finansieringssystemet. En promemoria med ett förslag om ett institutionssjälavårdsbidrag remitterades till stiftens under 2022, varefter kyrkostyrelsen behandlade ärendet ”finansiering av institutionssjälavården” slutligt i februari 2023. Kyrkostyrelsens beslut innebär att de uppdrag inom institutionssjälavården som särskilt ska prioriteras och ingå i beräkningen av ett framtida institutionssjälavårdsbidrag och för vilka Svenska kyrkan på de tre nivåerna framöver behöver ta ett gemensamt ansvar, inklusive finansiering, främjande och stöd, är den andliga vården i sjukvården (Sjukhuskyrkan), den andliga vården inom Kriminalvården (Nav) och Svenska kyrkans närvaro på Migrationsverkets förvar. På dessa institutioner befinner sig människor i särskild existentiell utsatthet utan möjlighet att söka upp församlingen i dess ordinarie verksamheter.

Detta beskrivs djupare i kyrkostyrelsens skrivelse 2025:3 Redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden.

Ytterligare tidigare behandling av kyrkomötet

Under 2008 års kyrkomöte inkom en fråga (Fr 2008:16) om Ersättning för själavård inom kriminalvården. Frågan var ställd med anledning av en motion i samma ämne, som behandlades och bifölls av 2005 års kyrkomöte (motion 2015:1, betänkande Kl 2005:6). I kyrkostyrelsens svar på frågan går att läsa följande:

Kyrkostyrelsen menar att det hör till Svenska kyrkans uppdrag som folkkyrka att ge andlig vård också på de institutioner av olika slag som finns inom församlingen, allt enligt territorialförsamlingsprincipen. Vi skulle göra avsteg från denna grundbult i vår identitet om vi begärde särskild statlig ersättning för att besöka fängelser och häkten.

2015 behandlade kyrkomötet motion 2015:67 Andlig själavård inom kriminalvården. Motionären efterfrågade ett förtydligande av vistelsebegreppet i kontexten av själavård inom kriminalvården. Utskottets mening var att vistelsebegreppets betydelse är klart i sammanhanget och att det tydliggör församlingarnas ansvar för institutions-själavården. Samtidigt såg utskottet att det fanns problem med nuvarande ordning där mindre församlingar ofta får bära ett förhållandevis tungt ansvar. Denna problematik är först och främst stiftens ansvarsområde och inte den nationella nivåns. Motionären ifrågasatte om Svenska kyrkan till skillnad från andra samfund själv ska bekosta denna verksamhet och ville att Svenska kyrkan skulle se över sina avtal med kriminalvården. Utskottets mening var att arbetet faller inom ramen för Svenska kyrkans uppdrag som folkkyrka och bör därför inte begära ersättning för det. I motionens sista punkt föreslog motionären att kyrkostyrelsen skulle ta ett större ansvar för andlig själavård inom

kriminalvården, men utskottet ansåg att detta låg inom stiftens ansvar och inte den nationella nivån. Kyrkomötet gick på utskottets linje och avslog motionen.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2025:47.
--

Utskottet konstaterar att varje församling enligt kyrkoordningen ansvarar för kyrklig verksamhet för alla som vistas inom dess geografiska område, oavsett bostadsort eller kyrkotillhörighet. Detta inkluderar personer på institutioner såsom fängelser. Att ha ett fängelse inom församlingens område är inte en belastning, utan ett uttryck för kyrkans uppdrag att vara närvarande där människor befinner sig. Denna ordning är en grundläggande del av Svenska kyrkans identitet som folkkyrka.

Vidare anser utskottet att organisationen av den andliga vården inom kriminalvården fungerar på ett bra sätt idag. Tack vare att pastoraten är arbetsgivare medan samverkan organiseras av Sveriges kristna råd (SKR) finns en tydlig balans mellan arbetsledningsstruktur och lokal förankring.

Utskottet konstaterar också att det särskilda institutionssjälavårdsbidrag som infördes 2023 minskar den ekonomiska bördan för församlingarna.

Utskottet anser sammanfattningsvis att den nuvarande ordningen ger en god balans mellan närhet, ansvar och ekonomisk fördelning. Utskottet vill lyfta att med tanke på att fler fängelser planeras, är det viktigt att bidragssystemet följer med i utvecklingen – inte att ansvaret flyttas bort från den lokala nivån.

Utskottet föreslår kyrkomötet att avslå motion 2025:47

Uppsala den 2 oktober 2025

På samhälls- och kulturutskottets vägnar

Sofia Rosenquist ordförande

Mattias Nihlgård, sekreterare

Beslutande: Sofia Rosenquist, ordförande, Anton Härder, Lina Dahm, Roger Sjöberg, Katarina Hofling, Boel Johansson, Lena Arman, Stig Axelsson, Birgit Kullingsjö, Kerstin Eskhult, Sven Ingvar Holmgren, Peter Laufer, Margareta Carlsson, Tomas Rosenlundh och Elisabeth Sandlund.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Olle Rydell, Mattias Benke, Bodil Wennerström, Claes Gunnar Bidebo, Barbro Wiskari, Joakim Persson, Karin Stierna, Rodney Engström, Jenny Delén, Lina Ahl, Paavo Ruokojärvi och Marja Sandin-Wester.

Biskop Fredrik Modéus har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Jag reserverar mig mot beslutet.

Peter Laufer

Kyrkomötet
Samhälls- och kulturutskottets betänkande 2025:13

Välkomna alla i Svenska kyrkan

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2025:7 Välkomna alla i Svenska kyrkan.

Motionen föreslår kyrkomötet att besluta att uttala att alla är välkomna i Svenska kyrkan. Utskottet instämmer i att alla ska vara välkomna och konstaterar att detta redan finns beskrivet i kyrkoordningen.

Vidare lyfter utskottet att kyrkan inte är en åsiktsgemenskap utan en trosgemenskap och att detta också manifesteras i kyrkans demokrati, där varje människas röst är viktig.

Motionen föreslår också att kyrkomötet ska ta avstånd från uttalanden som syftar till att exkludera människor på grund av deras ideologiska hemvist. Utskottet känner inte igen bilden som motionären ger, utan anser att den är alltför svepande och saknar konkreta belägg.

Utskottet föreslår kyrkomötet avslå motionen.

Till motionen hör en reservation.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. avslå motion 2025:7, punkt 1,
2. avslå motion 2025:7, punkt 2.

Motionens förslag

Motion 2025:7 av Petter Nilsson m.fl., Välkomna alla i Svenska kyrkan

Kyrkomötet beslutar att

1. uttala att alla är välkomna i Svenska kyrkan oavsett ideologisk hemvist,
2. ta avstånd från uttalanden som har gjorts av företrädare för Svenska kyrkan som syftade till att exkludera människor ur den kristna gemenskapen på grund av deras ideologiska hemvist.

Bakgrund

Alla är välkomna till Svenska kyrkan

Kyrkoordningen är Svenska kyrkans interna regelverk, tillsammans med Svenska kyrkans bestämmelser. Enligt kyrkoordningen har Svenska kyrkan rum för alla:

Svenska kyrkan är en öppen folkkyrka [...] Kyrkan har rum för alla, för den sökande och tvivlande likaväl som för den trosvisse, för den som har hunnit kortare likaväl som den som hunnit längre på trons väg.
(Inledning till kyrkoordningens sjätte avdelning)

Grunden för tillhörighet i Svenska kyrkan är dopet. Det är fritt för var och en att bestämma om in- och utträde. (Kyrkoordningen, kapitel 29, kyrkotillhörighet)

Ingen utesluts ur Svenska kyrkan

Det finns i kyrkoordningen inte några bestämmelser om uteslutning, varken formellt kopplat till kyrkotillhörighet, eller ur den kyrkliga gemenskapen som sådan.

Två instanser kan pröva en diakon, präst eller biskop

Vigda medarbetare i Svenska kyrkan – diakoner, präster och biskopar – kan bli anmälda och prövade i vinningstjänsten. En anmälan som avser en diakon eller präst prövas och avgörs av domkapitlet i ett stift och kan överklagas till Svenska kyrkans överklagandenämnd. Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar har motsvarande ansvar om ett ärende rör en biskop.

Kriterierna utifrån vilka en biskop, präst eller diakon ska eller får förklaras obehörig att utöva kyrkans vinningstjänst regleras i kyrkoordningens 30 kap. 4–5 §§ avseende biskopar, 31 kap. 11–12 §§ avseende präster och 32 kap. 11–12 §§ avseende diakoner. Den vigdes ideologiska hemvist nämns inte i något av kriterierna.

Tidigare behandling av kyrkomötet

Vid kyrkomötet 2024 antogs ett uttalande om hur Svenska kyrkan vill påverka samhället. Där fastställs det att ”Svenska kyrkan har ett ansvar att verka för ett öppet, inkluderande och rättvist offentligt rum ...” samt att ”Svenska kyrkans rum ska präglas av rättvisa, inkludering, upprättelse och öppenhet. (Kyrkomötets skrivelse 2024:11)

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2025:7.
--

Utskottet konstaterar att det är en självklarhet att alla är välkomna i Svenska kyrkan. Det framgår av inledningen till kyrkoordningens sjätte avdelning, som beskriver att Svenska kyrkan är en folkkyrka, öppen för alla.

Utskottet anser att det är viktigt att det finns en bredd av människor i folkkyrkan. Det gäller oavsett vilken ideologisk inriktning som människor har. Kyrkan är inte en åsiktsgemenskap utan en trosgemenskap.

Utskottet menar också att demokratin i kyrkan är viktig. I det ingår att alla får ge uttryck för sina åsikter och är välkomna att vara en del av kyrkan.

Utskottet vill även klargöra att det ligger i kyrkans dna att visa medmänsklighet. Därför är det naturligt att kyrkan står på skapelsens och de utsattas sida.

Enligt motionens andra att-sats har företrädare för Svenska kyrkan velat exkludera människor ur den kristna gemenskapen på grund av deras ideologiska hemvist.

Utskottet känner inte igen bilden som motionären ger, utan anser att den är alltför svepande och saknar konkreta belägg.

SK 2025:13

Med detta som bakgrund föreslår utskottet att kyrkomötet avslår motion 2025:7.

Uppsala den 2 oktober 2025

På samhälls- och kulturutskottets vägnar

Sofia Rosenquist, ordförande

Anna Yngvesson, sekreterare

Beslutande: Sofia Rosenquist, ordförande, Anton Härder, Lina Dahm, Roger Sjöberg, Katarina Hofling, Boel Johansson, Lena Arman, Stig Axelsson, Birgit Kullingsjö, Kerstin Eskhult, Jenny Delén, Peter Laufer, Margareta Carlsson, Tomas Rosenlundh och Elisabeth Sandlund.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Olle Rydell, Bodil Wennerström, Claes Gunnar Bidebo, Barbro Wiskari, Joakim Persson, Karin Stierna, Rodney Engström, Sven Ingvar Holmgren, Lina Ahl, Paavo Ruokojärvi och Marja Sandin-Wester.

Biskop Fredrik Modéus har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Jag reserverar mig mot beslutet.

Peter Laufer

Kyrkomötet
Samhälls- och kulturutskottets betänkande 2025:14

Mall till policy om artificiell intelligens

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2025:83. I den föreslås att kyrkostyrelsen får i uppdrag att utarbeta en mall till policy för användning av artificiell intelligens inom hela Svenska kyrkans verksamhet. Utskottet konstaterar att det som efterfrågas i motionen redan finns eller är under arbete. Utskottet påpekar dessutom att varje nivå inom kyrkan har självständigt ansvar för sin verksamhet, och anser därför att motionen bör avslås.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2025:83.

Motionens förslag

Motion 2025:83 av Roger Larsson, Mall till policy om artificiell intelligens

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utarbeta en mall till policy för användning av artificiell intelligens inom hela Svenska kyrkans verksamhet, inklusive riktlinjer för teologiskt förhållningssätt, kommunikation och ansvarsfördelning.

Bakgrund

AI gör sådant som kräver intelligens

Artificiell intelligens (AI) beskriver sig själv som teknologier som gör det möjligt för datorer och system att utföra uppgifter som normalt kräver mänsklig intelligens – till exempel att förstå språk, känna igen bilder, fatta beslut och lära sig från data.

Många ser möjligheter med AI och lyfter fram följande:

- ♦ **Effektivisering.** AI kan automatisera uppgifter, förbättra beslut och öka produktiviteten inom både offentlig och privat sektor.
- ♦ **Innovation.** AI driver utveckling inom sjukvård, transport, utbildning och handel.
- ♦ **Hållbarhet.** AI används för att optimera energianvändning och analysera klimatdata.
- ♦ **Nya jobb.** Även om vissa jobb försvinner, skapas nya roller inom teknik, dataanalys och AI-utveckling.

Men utmaningar lyfts fram. Till exempel följande:

- ♦ **Etik och integritet.** AI kan förstärka ojämlikheter och skapa problem kring dataskydd och transparens.
- ♦ **Arbetsmarknad.** Vissa yrken riskerar att tas över av AIs, särskilt yrken som utför enklare tjänster och administrativa yrken.
- ♦ **Säkerhet.** AI kan användas av cyberkriminella. Bristande insyn i algoritmer skapar risker.
- ♦ **Existentiella frågor.** AI väcker frågor om medvetande, ansvar och relationen mellan människa och maskin.

Svenska kyrkan och AI

På Svenska kyrkans webbplats skriver Carl-Reinhold Bråkenhielm, präst och professor emeritus i empirisk livsåskådningsvetenskap i en artikel att ”Utvecklingen av artificiell intelligens (AI) väcker både förhoppningar och oro”. I sin text på Svenska kyrkans webbplats reflekterar Bråkenhielm över AI ur ett filosofiskt, teologiskt och naturvetenskapligt perspektiv.

Bråkenhielm konstaterar att AI är ett fenomen som påverkar allt från hemdatorer till sjukvård och självkörande bilar. Men också att AI väcker djupare frågor om människosyn och relationer. Bråkenhielm ställer frågan: ”Är AI vår nästa?” – med hänvisning till Jesu liknelse om den barmhärtige samariern (Luk 10:25–37).

Bråkenhielm diskuterar också Bibelns syn på människan som skapad till Guds avbild (1 Mos 1:26), och varnar för att AI – som är skapad till människans avbild – kan få en roll som förvaltare över naturen, en funktion som tidigare varit människans.

Bråkenhielm lyfter fram exempel som robotarna Sophia och Pepper, som kan tolka känslor och uttrycka sig som människor. Men han frågar: ”Räcker detta för en relation, för att nu inte tala om kärlek?” och konstaterar att verklig relation kräver kropp, hjärta och medvetenhet – något AI ännu inte har.

Bråkenhielm avslutar med att citera fysikern Max Tegmark: ”AI är inte ont eller gott, men det går att använda det till goda eller onda saker. Det är precis som med en kniv.” Han uppmanar till eftertanke och etisk vägledning, och föreslår att vi kanske borde märka AI med en varningstext: ”Varning! Detta är inte en riktig människa – det är bara en skickligt gjord kopia.”

Idag använder den nationella nivån AI för att bland annat bearbeta stora textmängder, få förslag på formuleringar och hitta information som är svår att söka fram på annat sätt. AI har i ett par fall även använts för att bygga egna ”AI-experter” för att dra slutsatser och hitta rätt bland stora mängder data. Bland annat för att göra målgruppsanalyser inom kommunikationsområdet och för att samla och säkerställa information om kyrkovalet.

Kyrkostyrelsens policy för nyttjande av artificiell intelligens

Kyrkostyrelsen har diskuterat AI och i juni 2024 antog den en policy för nyttjande av artificiell intelligens, med övergripande principer för etisk användning och mänsklig kontroll. Policyn är bindande för den nationella nivån och erbjuds som stöd till stift, pastorat och församlingar.

För att konkretisera tillämpningen av policyn beslutade generalsekreteraren på delegation om en kompletterande riktlinje (2024). Denna innehåller vägledning kring ansvarsfördelning, riskklassificering, beslutsnivåer och hantering av information, och betonar vikten av mänskligt omdöme och respekt för människovärdet.

Under våren 2025 har ett arbete skett för att ta fram förslag till uppdaterad policy och riktlinje i enlighet med tidigare beslut. Syftet har varit att säkerställa att styrningen av AI är relevant, rättssäker och i linje med samhällsutvecklingen, Svenska kyrkans värdegrund och EU:s nya AI-förordning.

Arbetet har genomförts genom intervjuer och samråd med över 20 medarbetare, samt remissrundor inom kyrkokansliet. Förslaget till uppdaterad policy för användning av AI har beretts i kyrkostyrelsens råd för samverkan och digitalisering, samt inom ramen för dialog med stiftet. Policyn har även reviderats utifrån internationella riktlinjer från UNESCO och FN, nationella rekommendationer från Myndigheten för digitalförvaltning (DIGG), Integritetsskyddsmyndigheten (IMY) och AI Sweden samt omvärldsanalys av andra organisationers AI-arbete.

Kyrkostyrelsen planerar att fatta beslut om förslag till uppdaterad policy den 29 september 2025. Generalsekreteraren planerar därefter att fatta delegationsbeslut om förslag till uppdaterad riktlinje den 13 oktober 2025.

Efter besluten kommer dokumenten att publiceras på intranätet Kornet och kommuniceras till berörda medarbetare och parter. Handledningar tas fram som ett nästa steg.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2025:83.

Utskottet vill tacka motionären för en viktig och angelägen motion. Frågan om en policy för artificiell intelligens är högaktuell och relevant för Svenska kyrkans verksamhet.

Utskottet konstaterar att kyrkostyrelsen redan har antagit en AI-policy som gäller för den nationella nivån. Denna policy ska kompletteras med riktlinjer och stödmaterial, som kan fungera som vägledning eller mall för stift och församlingars arbete med att ta fram egna policyer.

Eftersom det som efterfrågas i motionen redan finns eller är under arbete, och med hänsyn till att varje nivå inom kyrkan har självständigt ansvar för sin verksamhet, anser utskottet att motionen bör avslås. Den nationella nivån ska inte besluta över stift och församlingars arbete, men kan stödja och uppmuntra till fortsatt utveckling inom området.

Uppsala den 1 oktober 2025

På samhälls- och kulturutskottets vägnar

Sofia Rosenquist ordförande

Mattias Nihlgård, sekreterare

Beslutande: Sofia Rosenquist, ordförande, Anton Härder, Sven Ingvar Holmgren, Roger Sjöberg, Katarina Hofling, Boel Johansson, Lena Arman, Stig Axelsson, Birgit Kullingsjö, Kerstin Eskhult, Jenny Delén, Peter Laufer, Margareta Carlsson, Tomas Rosenlundh och Elisabeth Sandlund.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Olle Rydell, Mattias Benke, Bodil Wennerström, Claes Gunnar Bidebo, Barbro Wiskari, Joakim Persson, Karin Stierna, Rodney Engström, Lina Dahm, Per Carlberg, Lina Ahl och Paavo Ruokojärvi.

Biskop Fredrik Modéus har deltagit i utskottets överläggningar.

**Kyrkomötet
Samhälls- och kulturutskottets betänkande 2025:15**

Nollvision för förstörelse av kulturlämningar

Sammanfattning

Detta betänkande behandlar motion 2025:21 Nollvision för förstörelse av Svenska kyrkans kulturlämningar. Motionen föreslår kyrkomötet att besluta att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram ett nationellt strukturerat arbete med en nollvision för förstörelse av Svenska kyrkans kulturlämningar. I arbetet ska det ingå förebyggande, bevarande och reaktiva insatser samt att Svenska kyrkan ska samverka med myndigheter och aktörer inom kulturmiljöområdet.

Utskottet ser inte behovet av ett sådant uppdrag då församlingar, stift och nationell nivå redan arbetar för att förhindra förstörelse av till exempel kyrkobyggnader, inventarier och kyrkogårdar.

Utskottet föreslår därför kyrkomötet att avslå motionen.

Till betänkandet finns en reservation.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. avslå motion 2025:21 punkt 1,
2. avslå motion 2025:21 punkt 2.

Motionens förslag

Motion 2025:21 av Daniel Engström m.fl., Nollvision för förstörelse av Svenska kyrkans kulturlämningar

Kyrkomötet beslutar att

1. uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram ett nationellt, strukturerat arbete med en nollvision för förstörelse av Svenska kyrkans kulturlämningar,
2. arbetet ska inkludera både förebyggande, bevarande och reaktiva insatser, samt samverkan med relevanta myndigheter och aktörer inom kulturmiljöområdet.

Bakgrund

Det kyrkliga kulturarvet består både av kulturlämningar och kulturminnen.

På Svenska kyrkans mark finns forn- och kulturlämningar som berättar om Sveriges historia både före och efter Sveriges kristnande. Dessa utgör spår av mänsklig verksamhet. Exempel på forn- och kulturlämningar i kyrklig kontext är kyrkoruiner.

Kyrkliga kulturminnen är gudstjänstrum och kyrkomiljöer som fortfarande används för sina ursprungliga ändamål. Av dem är cirka 2 950 skyddade enligt kulturmiljölagen. Begravningsplatser, kyrkotomter, kyrkliga inventarier och interiörer är skyddade enligt samma lag.

Enligt överenskommelsen med staten ska Svenska kyrkan vårda och underhålla det kyrkliga kulturarvet.

Stöld, förstörelse och gravskändning

Stöld, förstörelse och gravskändning är brott som drabbar både det kyrkliga kulturarvet och andra religiösa samfunds kulturarv.

Inbrott drabbar framför allt Svenska kyrkans och katolska kyrkans kyrkor. Det kan förklaras av att det finns många värdefulla föremål i dem och av att de hålls öppna för allmänheten. Det framgår av kartläggningen *Hot och risker i trossamfund* från Myn-digheten för stöd till trossamfund.

Det förekommer också att begravningsplatser får fönsterrutor krossade, gravstenar omkullvälta och fasader nedklottrade. Gravskändning är ett problem som drabbar både Svenska kyrkan och andra trossamfund. Enligt kartläggningen *Hot och risker i trossamfund* är det dock oftast judiska och muslimska gravar som skändas. Då Svenska kyrkans församlingar är huvudman för alla begravningsplatser utom de som finns i Stockholms och Tranås kommuner, påverkas Svenska kyrkans församlingar även när judiska och muslimska gravar skändas.

Brottsförebyggande arbete ska hindra brott

En stor majoritet av Svenska kyrkans församlingar anlitar försäkringsbolaget Kyrkans försäkring AB.

Enligt försäkringsbolaget har antalet brott mot det kyrkliga kulturarvet legat på ungefär samma nivå under senare år. Det vanligaste och mest kostsamma brottet är stöld av koppar, där det bakomliggande skälet är ekonomisk vinning.

Det är församlingarna som äger sina kyrkor och fastigheter och som ansvarar för att beakta risker och förebygga brott mot det kyrkliga kulturarvet. Det finns dock pågående stödjande arbeten på flera plan för att förebygga brott:

- ♦ Kyrkans försäkring AB erbjuder församlingar rådgivning om hur de förebygger brott genom säker förvaring av värdefulla föremål.
- ♦ På nationell nivå samverkar Svenska kyrkan med polisens nationella operativa avdelning, Noa. Där finns kompetens inom kulturarvsbrottsarbete. Nationell nivå företräder stift och församlingar.
- ♦ Den nationella nivån samverkar med flera myndigheter för att förebygga kulturarvsbrott: Riksantikvarieämbetet, Statens fastighetsverk och Kungliga biblioteket. Nationell nivå företräder stift och församlingar.
- ♦ Svenska kyrkans nationella nivå förvaltar ett digitalt inventarieregister, Sacer, som alla organisatoriska enheter kan använda. Församlingarna har, enligt kulturmiljölagen, skyldighet att föra en förteckning över inventarier av kulturhistoriskt värde, som hör till en kyrkobyggnad eller annan kyrklig byggnad, kyrkotomt eller begravningsplats. När det sker en stöld är uppgifterna i Sacer viktiga för polisanmälan och för att identifiera saknade föremål.

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2025:21.
--

Utskottet konstaterar att Svenska kyrkans olika nivåer redan arbetar aktivt för att förhindra förstörelse av till exempel kyrkobyggnader, inventarier och kyrkogårdar.

Vidare lyfter utskottet att ansvaret för detta arbete ligger hos stift och församlingar med stöd och resurser från nationell nivå. Då den nationella nivån redan har i uppdrag att stötta stift och församlingar behövs inget nytt uppdrag. Utskottet föreslår därför kyrkomötet att avslå motionen.

Uppsala den 2 oktober 2025

På samhälls- och kulturutskottets vägnar

Sofia Rosenquist, ordförande

Anna Yngvesson, sekreterare

Beslutande: Sofia Rosenquist, ordförande, Anton Härder, Lina Dahm, Roger Sjöberg, Katarina Hofling, Boel Johansson, Lena Arman, Stig Axelsson, Birgit Kullingsjö, Kerstin Eskhult, Sven Ingvar Holmgren, Peter Laufer, Margareta Carlsson, Tomas Rosenlundh och Elisabeth Sandlund.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Olle Rydell, Mattias Benke, Bodil Wennerström, Claes Gunnar Bidebo, Barbro Wiskari, Joakim Persson, Karin Stierna, Rodney Engström, Jenny Delén, Lina Ahl, Paavo Ruokojärvi och Marja Sandin-Wester.

Biskop Fredrik Modéus har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Jag reserverar mig mot utskottets beslut.

Peter Laufer